

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์เกษตร

เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร

Factor Affecting on Unorganized Debt of Agricultural Products Retailers in Fresh
Market under the Bangkok Metropolitan Administration City Market Office

นามผู้วิจัย

นางสาวสุกัญญา บุญศิริ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์นงนุช อังยูริกุล, M.B.A.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์กาญจนา ศรีพฤกษ์เกียรติ, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กาญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่

เดือน

พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสด
สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร

Factor Affecting on Unorganized Debt of Agricultural Products Retailers in Fresh Market under
the Bangkok Metropolitan Administration City Market Office

โดย

นางสาวสุกัญญา บุญศิริ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุกัญญา บุญศิริ 2555: ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร
ในตลาดสด ตั้งกีดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
(เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์นงนุช อังบุริกุล, M.B.A 102 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พฤติกรรมการก่อกำ
เนิดในระบบและนอกระบบ และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีก
สินค้าเกษตรผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสด
ตั้งกีดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร 280 ราย โดยแบ่งเป็น ผู้ค้าปลีกผัก 64 ราย ผู้ค้าปลีกผลไม้
55 ราย ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ 89 ราย และผู้ค้าปลีกอาหารทะเล 72 ราย วิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง
สมการถดถอยเชิงซ้อน ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด เพื่อหาความสัมพันธ์
ระหว่างปริมาณการก่อกำเนิดนอกระบบ กับตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ

ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
มีรายได้รวมต่อเดือนเฉลี่ย 36,538.98 บาท รายจ่ายรวมต่อเดือนเฉลี่ย 24,594.26 บาท มี
ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเฉลี่ย 15.61 ปี ด้านพฤติกรรมการก่อกำเนิด ร้อยละ 71.86 ของผู้ค้า
ปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้สิน โดยใช้เงินกู้จากทั้งในและนอกระบบ ซึ่งมีผู้กู้เงินจากในระบบร้อยละ
60.37 และมีผู้กู้เงินจากนอกระบบร้อยละ 42.50 วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมร้อยละ 41.68 เพื่อ
หมุนเวียนในการค้า จำนวนหนี้สินแยกตามประเภทผู้ค้าปลีก ผู้ค้าปลีกผักมีหนี้นอกระบบเฉลี่ย
95,784.32 บาท/ครัวเรือน ผู้ค้าปลีกผลไม้มีหนี้นอกระบบเฉลี่ย 156,916.67 บาท/ครัวเรือน ผู้ค้าปลีก
เนื้อสัตว์มีหนี้นอกระบบเฉลี่ย 162,222.22 บาท/ครัวเรือน ผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีหนี้นอกระบบ
เฉลี่ย 133,924.82 บาท/ครัวเรือน ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ คือ การใช้หลักทรัพย์ค้ำ
ประกันในการกู้เงินมีค่าสัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ อัตรา
ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบ ความเร็วในการได้รับเงินกู้ และ มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง มีค่า
สัมประสิทธิ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ข้อเสนอแนะ ผู้ค้าปลีกควรมี การวางแผนในการซื้อสินค้า ลดการใช้จ่าย และสถาบัน
การเงินของรัฐควรสนับสนุนเงินทุนในระบบให้ผู้ค้าปลีกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Sukanya Boonsiri 2012: Factor Affecting on Unorganized Debt of Agricultural Products Retailers in Fresh Market under the Bangkok Metropolitan Administration City Market Office. Master of Science (Agricultural Economics), Major Field: Agricultural Economics, Department of Agricultural and Resource Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Nongnuch Angyurekul, M.B.A. 102 pages.

The purposes of this research were to study economic and social, issues in behaviour of making organized and unorganized debt and to analyze factors affecting unorganized debt making of agricultural retailers in vegetables, fruits, meat and seafood. There were of 280 samples in which agricultural retailers in fresh markets under the Bangkok Metropolitan Administration City Market Office, divided into 64 vegetable retailers, 55 fruits retailers, 89 meat retailers and 72 seafood retailers. Multiple regression analysis through ordinary least square was used to find out the relationship of independent variables and value of unorganized debt.

The results of this study on economic and social issues were found that most of agricultural retailers were women with average incomes at 36,538.98 baht per month, average expenditure of 24,594.26 baht per month and average career experiences of 15.61 years. There was 71.86 percent of agricultural retailers making debt, who were with 60.37 percent in organized debt and 42.50 percent in unorganized debt. The purpose of borrowed money was used for operation accounted for 41.68 percent. The vegetable retailers were in average unorganized debt at 95,784.32 baht per household. The fruit retailers were in average unorganized debt at 156,916.67 baht per household. The meat retailers were in average unorganized debt at 162,222.22 baht per household. The sea food retailers were in average unorganized debt at 133,924.82 baht per household. The factors affecting unorganized debt were collateral was in statistically significance with reliability at 95 percent. For interest rate per month of unorganized debt, rapidity of receiving money and values of orders per time were in statistically significance with reliability at 99 percent.

Recommendation, retailers should planned purchase and reduce costs. Financial institution of the state should support loan in the system for agricultural retailers can access more financing sources.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.นงนุช อังยูริกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์กาญจนา ศรีพฤษ์เกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอดจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ๆ ที่สนับสนุน และคอยเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้มาโดยตลอด และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุกัญญา บุญศิริ
กันยายน 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
แนวคิดการให้กู้ยืมเงินนอกระบบและในระบบ	7
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อ	10
แบบจำลองทางเศรษฐมิติ	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
กรอบแนวคิดในการศึกษา	19
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	20
สมมติฐานของการศึกษา	21
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	23
วิธีการวิจัย	23
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการศึกษา	28
สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร	28
ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าปลีกของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร	40
พฤติกรรมการก่อหนี้	45
ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	80
สรุป	80
ข้อเสนอแนะ	82
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	85
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	89
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ	96
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนปี 2542 – 2552	2
2	จำนวนผู้มาลงทะเบียนหนี้ในระบบแบกรายอาชีพ ปี 2552	4
3	ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์	20
4	จำนวนแพ่งผู้ค้าแต่ละประเภท	25
5	จำนวนตัวอย่างผู้ค้าปลีกในแต่ละตลาด	26
6	สภาพทั่วไปของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร	29
7	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553	32
8	รายได้รวมต่อเดือนต่อครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553	33
9	รายจ่ายรวมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553	36
10	รายได้สุทธิต่อเดือนต่อครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553	39
11	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีกของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553	41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	การสั่งซื้อสินค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553	42
13	การได้รับเครดิตการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553	44
14	การใช้เงินกู้เพื่อหมุนเวียนในการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553	46
15	แหล่งเงินกู้เพื่อใช้ในการหมุนเวียนในการค้า ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553	48
16	ภาระหนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามแหล่งเงินกู้ปี 2553	49
17	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระบบปี 2553: ธนาคาร	51
18	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระบบปี 2553: กองทุนหมู่บ้าน, กลุ่มออมทรัพย์	55
19	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระบบปี 2553: บัตรเครดิต	56
20	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระบบปี 2553: สถาบันการเงินอื่นๆ	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระบบปี 2553: บริษัทลีตซึ่งจํานำทะเลเบียนรถ	60
22	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร นอกระบบปี 2553: นายทุน	64
23	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร นอกระบบปี 2553: ญาติพี่น้อง	68
24	หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร นอกระบบปี 2553: เพื่อน	72
25	การทราบข้อมูลแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ และ นอกระบบ ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553	73
26	จำนวนครั้งในการเป็นหนี้นอกระบบ และจำนวนเงินที่เป็นหนี้สูงสุด ในปี 2553 ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร	74
27	การต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ	75
28	ผลการประมาณการแบบจำลอง	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	แบบจำลองที่ 1 $Y = f(\text{EDU, EXP, INC, INT, CRE, ORD, VAR, QUI, LON, MEM, COL})$	97
2	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลองที่ 1	98
3	แบบจำลองที่ 2 $Y = f(\text{EDU, INC, INT, QUI, VAR, COL})$	99
4	ตารางสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)	100
5	การทดสอบสอบปัญหา Heteroscedasticity	101

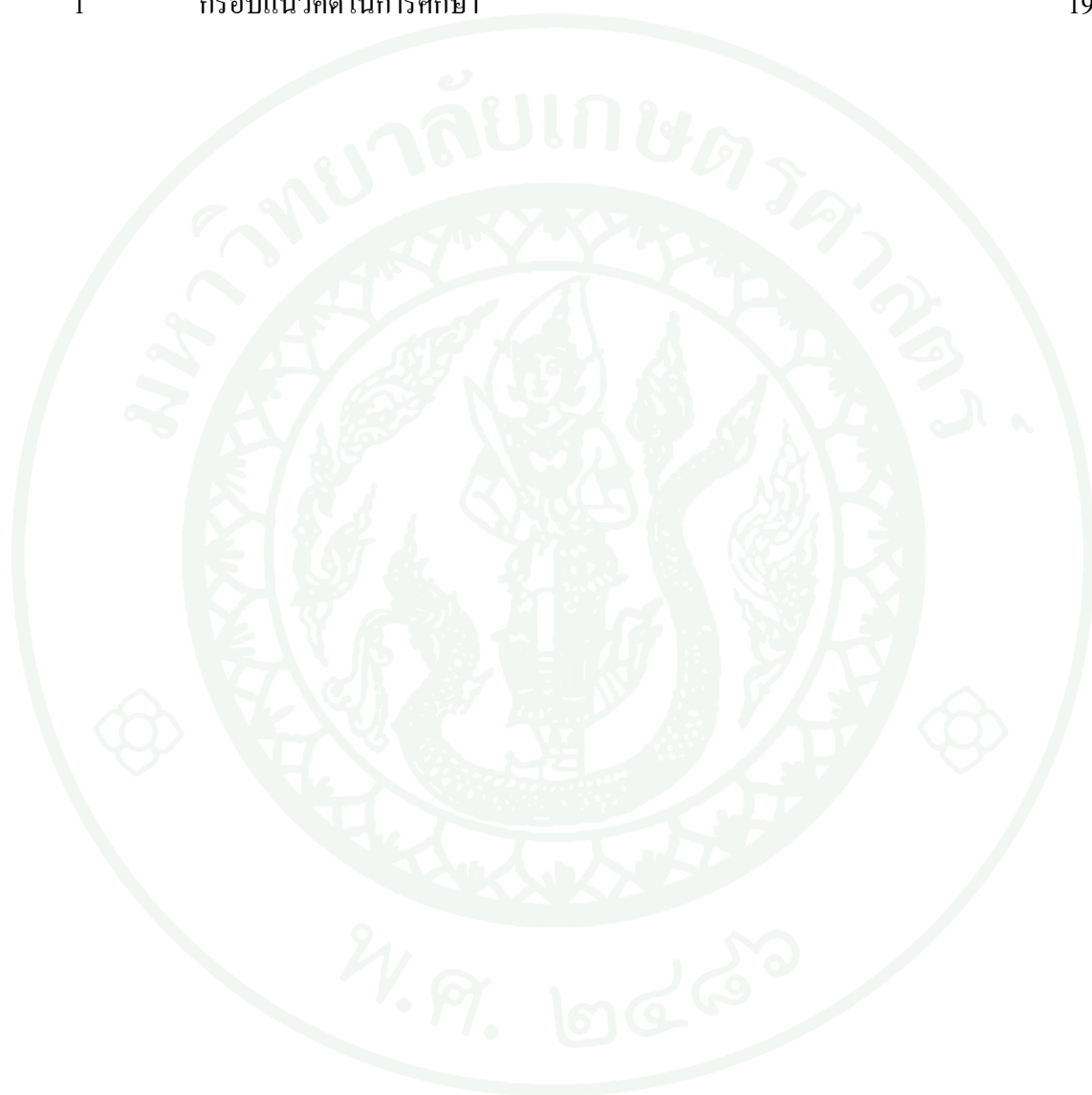
สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

19

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2552 หลายประเทศทั่วโลกประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจโลกโดยรวมขยายตัวได้เพียงเล็กน้อย รวมทั้งประเทศไทยซึ่งต้องเผชิญกับการชะลอตัวของภาคการส่งออก การลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ การลดลงของราคาสินค้าเกษตร และการชะลอการลงทุนของภาคเอกชน อันส่งผลให้ความยากจน ปัญหาสังคมและอาชญากรรมเพิ่มขึ้น ประกอบกับการครองชีพของประชาชนนั้นต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการทรัพย์สิน เครื่องอุปโภค บริโภค เกินกว่ารายได้ที่สามารถมีอยู่ในปัจจุบัน มีการก่อภาระหนี้สินขึ้น โดยคาดหมายว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต ประกอบกับประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงช่องทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบได้ ทำให้เกิดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ซึ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่ากฎหมายกำหนดและเป็นภาระหนัก ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงเกิดกระบวนการติดตามหนี้ด้วยความรุนแรง ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน ทั้งหนี้สินที่มีต่อสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ ซึ่งเรียกรวมว่าหนี้สินภาคประชาชนที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (ตารางที่ 1) ซึ่งจะเห็นว่าจากปี 2552 อัตราการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.37 เมื่อเทียบกับปี 2550

รัฐบาลโดยการนำของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการแก้ปัญหา มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ได้แก่ นโยบายสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องโครงสร้างหนี้ภาคประชาชน เพื่อนำไปสู่การลดหนี้หรือยืดเวลาชำระหนี้ หรือลดอัตราดอกเบี้ยหรือพักชำระดอกเบี้ย (กระทรวงการคลัง, 2552) โดยเฉพาะหนี้นอกระบบ ซึ่งถือเป็นภารกิจจำเป็นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนที่มีหนี้นอกระบบเข้าเป็นหนี้ในระบบ โดยเปิดโอกาสให้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงินในเครือข่ายของรัฐได้ง่ายขึ้น อันเป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบที่สูงมากเกินปกติ เพื่อให้มีเงินเหลือเพียงพอสำหรับรายจ่ายที่จำเป็น และมีเงินเหลือออมในที่สุด โครงการนี้ยังรวมถึงโครงการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพของผู้มีปัญหาหนี้สินให้มีความเข้มแข็งและสามารถสร้าง

รายได้ที่มั่นคง มีการดำรงชีพภายใต้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมและกระตุ้นประชาชนให้มีการออมเงินเพื่อรักษาวินัยทางการเงินอันเป็นรากฐานที่สำคัญของครอบครัวและประเทศชาติ

ตารางที่ 1 รายได้ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน
ปี 2542 – 2552

ปี	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		หนี้สินเฉลี่ยต่อปี	
	บาท	การขยายตัว (ร้อยละ)	บาท	การขยายตัว (ร้อยละ)	บาท	การขยายตัว (ร้อยละ)
2542	12,729	-	10,238	-	71,713	-
2543	12,150	-4.55	9,848	-3.87	68,405	-4.16
2544	12,185	0.06	10,025	1.80	68,279	-0.18
2545	13,736	7.80	10,889	8.61	82,485	20.80
2547	14,963	8.93	12,297	12.93	104,571	26.77
2549	17,787	18.87	14,311	16.37	116,585	11.48
2550	18,660	4.9	14,500	1.32	116,681	0.08
2552	20,903	10.73	16,205	10.52	134,699	13.37

หมายเหตุ: ปี 2546 2548 และ 2551 ไม่ได้มีการสำรวจ

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรีนี (2553)

ทั้งนี้ในปี 2552 รัฐบาลได้มอบหมายให้ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงยุติธรรมร่วมกันผลักดัน โครงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการประสานธนาคารในเครือข่ายของรัฐในการเปิดรับลงทะเบียนลูกหนี้ในระบบ ซึ่งให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ ธนาคารออมสิน เป็นตัวแทนรับลงทะเบียน ในวันที่ 1 – 30 ธ.ค. 2552

หลังจากลงทะเบียนกับธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแล้ว ทางธนาคารจะส่งข้อมูลให้กับกองบัญชีกลางเพื่อคัดกรองเพื่อให้กรมบัญชีกลางเป็นศูนย์กลางในการประมวลผลข้อมูลและคัดแยกข้อมูลผู้ขึ้นทะเบียนในภาพรวมที่ได้รับ โดยใช้ระบบฐานข้อมูล

เพื่อประมวลผลข้อมูลในรูปแบบเดียวกันได้ทุกธนาคาร และจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับสถาบันการเงินซึ่งประกอบด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รวมทั้งหมด 6 แห่ง เพื่อดำเนินการตามกระบวนการในส่วน of ธนาคารต่อไป (กระทรวงการคลัง, 2552)

ในส่วนของผู้ลงทะเบียนกับธนาคารออมสิน แยกเป็นรายอาชีพ (ตารางที่ 2) จะเห็นได้ว่าอาชีพค้าขาย มีผู้มาลงทะเบียน 143,522 ราย มูลค่าหนี้ 1.6 หมื่นล้านบาท ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย เป็นกลุ่มที่เป็นหนี้ในระบบ มูลค่าหนี้มากที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น

จะเห็นว่าบ่อยครั้งที่มีข่าวการทวงหนี้ผู้ค้าในตลาดสดออกมาดั่งตัวอย่าง เช่น หนังสือพิมพ์คมชัดลึก วันที่ 23 พฤษภาคม 2552 เสนอข่าว “ แม่ค้าขายผักสดผูกคอตายหนี้หนี้ 3,000 บาท จากแก๊งปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยวโหด สามีเผยเห็นภรรยาเครียด 7 วัน ไม่ปรึกษา รู้เพียงหาเงินเพื่อนบ้านเพื่อไปจ่ายดอกเบี้ยวแต่ไม่พอ ขณะที่แก๊งเก็บเงินกู้ตามถึงวัดคูศพบว่าตายจริงหรือไม่ พร้อมขอใบมรณบัตรไปยื่นขยับนายทุนใหญ่ โดยสามีผู้ตายเล่าว่า ตนเองมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนภรรยามีอาชีพขายผักในตลาดสดเทศบาล ” และ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ 14 ธันวาคม 2553 เสนอข่าว “ แม่ค้าขายไก่ตลาดขอนแก่นผวา ถูกนายทุนเงินกู้ส่งลูกน้องบุกทำร้ายกลางตลาด หลังค้างส่งเงินต้นและดอกเบี้ยว ซึ่งกู้ยืมมาหมุนเวียนในการค้าขาย แต่ช่วงต้น ธันวาคม 2553 ค้าขายไม่ดี จึงค้างส่งดอกเบี้ยว และเงินต้น เลยเกิดเหตุการณ์โดนทำร้ายดังกล่าว จึงเข้าแจ้งความ หวั่นเป็นอันตราย ” เป็นต้น ซึ่งข่าวการทวงหนี้โหดออกมาให้ได้ยินอยู่เสมอโดยเฉพาะ พ่อค้า แม่ค้า ที่ตกเป็นเหยื่อเงินกู้นอกระบบ โดยผู้ประกอบการอาชีพค้าขายมีหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ร้านค้า หาบเร่ แผงลอย ตลาดสด เป็นต้น

ตารางที่ 2 จำนวนผู้มาลงทะเบียนหนี้อะบบแยกราชอาชีพ ปี 2552

อาชีพ	จำนวน			มูลหนี้	
	ราย	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	สัดส่วนต่อราย
1. ข้าราชการ	25,174	4.09	3,249,718,251.20	5.29	129,090.26
2. รัฐวิสาหกิจ	36,930	6.00	4,223,194,813.36	6.87	114,356.75
3. พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	130,347	21.17	9,942,712,657.83	16.17	76,278.80
4. ค้าขาย	143,522	23.30	16,765,906,887.12	27.28	116,817.67
5. รับจ้าง	119,772	19.45	10,923,162,424.78	17.77	91,199.63
6. ไม่มีอาชีพ	11,862	1.93	1,199,754,202.15	1.95	101,142.65
7. เกษตรกร	148,109	24.06	15,162,491,863.26	24.67	102,373.87
รวมทั้งสิ้น	615,716	100	61,466,941,099.70	100	731,259.63

ที่มา: ธนาคารออมสิน โดย ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน
กระทรวงการคลัง (2553)

ตลาดสดเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งมีสินค้าหลากหลายชนิดให้เลือกซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางวิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตลอด แต่เมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา ประชาชนได้จับจ่ายซื้อขายในตลาดสดน้อยลง และใช้บริการของห้างค้าปลีกค้าส่งสมัยใหม่แทน เนื่องจากมี สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาด และสินค้าหลากหลายมากกว่า สำหรับกรุงเทพมหานครนั้นมีตลาดจำนวนมาก ซึ่งตลาดในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ

ตลาดประเภทที่ 1 ได้แก่ ตลาดที่มีโครงสร้างอาคาร และดำเนินการเป็นประจำหรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตลาดประเภทที่ 2 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคารและดำเนินการเป็นประจำ หรืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตลาดประเภทที่ 3 ได้แก่ ตลาดที่ไม่มีโครงสร้างอาคาร และดำเนินการชั่วคราวหรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด

จำนวนตลาดประเภทที่ 1 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 165 แห่ง แบ่งเป็น ตลาดเอกชน จำนวน 150 แห่ง ตลาดสังกัดสำนักงานตลาด กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 แห่ง ตลาดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 2 แห่ง สินค้าที่จำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารสำเร็จรูป อาหารแห้ง เป็นต้น

จากการลงทะเบียนผู้มีปัญหาหนี้นอกระบบเป็นผู้มีอาชีพค้าขายมีจำนวนมาก (ตารางที่ 2) ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาถึงสาเหตุที่ผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย เป็นหนี้นอกระบบกันมาก ปัจจัยใดเป็นมูลเหตุการก่อหนี้ของผู้ประกอบการ โดยจะศึกษาผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสด ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย และศึกษาพฤติกรรมในการก่อหนี้ของผู้ค้าปลีก เพื่อเป็นแนวทางช่วยแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ให้ภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถหามาตรการแก้ไขปรับปรุง และช่วยเหลือผู้ค้าปลีกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการก่อหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

ขอบเขตการวิจัย

การดำเนินการศึกษา ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร แบ่งตามแต่ละชนิดของสินค้า คือ ผู้ค้าปลีกผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล ในตลาดสด สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ตลาด ได้แก่ตลาดเทวราช ตลาดบางกะปิ และตลาดธนบุรี ซึ่งเป็นตลาดที่มีจำนวนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร สูงสุด 3 อันดับแรกของตลาดในสังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดในครั้งนี้นำมาทำให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจ และสังคม พฤติกรรมการก่อหนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร แต่ละประเภท เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง สถาบันการเงินของรัฐ เป็นต้น ได้นำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้นำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบให้ถูกแนวทางและตามความต้องการและจำเป็นของผู้ค้าปลีกที่แท้จริง เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบในระยะยาวของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร และเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ค้าปลีก หมายถึง ผู้ขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยซื้อสินค้านั้นไปเพื่อบริโภคของตนเองและครอบครัว ผู้ค้าปลีกจะซื้อสินค้าจากใครก็ได้แต่ต้องขายสินค้าให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย

ตลาดสด หมายถึง สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์เนื้อสัตว์ ผักผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว หรือของเสีียง่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

หนี้ในระบบ หมายถึง หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ในระบบชุมชนหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น การกู้ยืมเงินระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้อง หรือบุคคลทั่วไป หรือ นายทุน หรือเงินด่วนเสาไฟฟ้า เป็นต้น

หนี้ในระบบ หมายถึง หนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สัญญาระบุหนี้ไว้เท่าไร ลูกหนี้ก็ได้รับเงินตามที่ระบุไว้ในสัญญา และเจ้าหนี้ก็เรียกเก็บดอกเบี้ยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

การศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในครั้งนี ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้า รวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อ เป็นแนวทางประกอบการศึกษาดังนี้คือ

1. แนวคิดการให้กู้ยืมเงินนอกระบบและในระบบ โดยเป็นการอธิบายถึงความแตกต่าง ของการให้กู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ รวมไปถึงการอธิบายพฤติกรรมของการกู้ยืมนอกระบบว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไมถึงสามารถมีอยู่ได้ทุกอย่างที่ผิดต่อกฎหมาย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อ โดยเป็นการอธิบายถึงหลักเกณฑ์การให้ เกรดคิด ก่อนที่เจ้าหนี้จะตัดสินใจให้เครดิตแก่ลูกหนี้ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้วัดความสามารถกู้ยืม

แนวคิดการให้กู้ยืมเงินนอกระบบและในระบบ

เนื่องจากเงินและสินเชื่อเป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่งทางเศรษฐกิจจึงต้องมีตลาดและ ผู้ประกอบการเช่นเดียวกับสินค้าประเภทอื่น ดังนั้นจึงต้องกล่าวถึงตลาดการเงิน และสถาบัน การเงินซึ่งดำเนินธุรกิจสำหรับสินเชื่อ เพราะตลาดการเงินเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกแก่ ผู้ต้องการใช้เงินทุน โดยมีสถาบันการเงินเป็นกลไกทางการเงิน ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการ ระดมเงินออมทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลมาเป็นทุนแก่ผู้ที่ต้องการเงินทุนทั้งที่เป็นบุคคล ธรรมดา ธุรกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งตลาดเงินสามารถแบ่งได้เป็น ตลาดเงินในระบบ และนอกระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับเงินกู้นอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบ คือ แหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามความจำเป็น ความต้องการของ สิ่งแวดล้อม ระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่าง “นายทุน” และ

“ลูกค้า” ฉะนั้นจึงยึดหยุ่นตลอดเวลาและไม่เป็นไปตามครรลองของกฎหมายเงินกู้ที่เคลื่อนไหวอยู่ในตลาดประเภทนี้มีรูปแบบต่างๆกัน เช่น การให้ยืมธรรมดา การจำนำ เป็นต้น ลักษณะของตลาดการเงินนอกระบบมี 7 ลักษณะ คือ (อาพร เจริญดินงาม, 2544)

1. ไม่มีหน่วยงานใดของทางราชการกำกับหรือควบคุมกิจการโดยตรง แต่ปัจจุบันมีพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินอันเป็นการรื้อโครงสร้าง พ.ศ. 2527 ที่จะชะลอการเติบโตและการเกิดวงแชร์ที่มีลักษณะของการจัดคิวเงิน
2. ธุรกิจในตลาดเงินนอกระบบ สามารถเปิดดำเนินการได้โดยเสรีราบเท่าที่ผู้กู้ยืมและผู้ลงทุนตกลงกันได้ และไม่เกิดเป็นการฟ้องร้องกัน เช่น วงตั้งบุคคล หรือวงแชร์ธุรกิจ
3. การประกอบธุรกิจในตลาดเงินนอกระบบ ส่วนใหญ่ไม่เปิดเผยแต่เป็นที่ทราบกันในวงการผู้เกี่ยวข้อง เช่น การรับจำนำ สหกรณ์ทรัพย์ประเภท อัญมณี ทองคำ ฯลฯ โดยเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าโรงรับจำนำของทางราชการ
4. การดำเนินงานของตลาดเงินนอกระบบอยู่บนพื้นฐานไว้วางใจซึ่งกันและกันและความคุ้นเคยที่สะสมมานาน ดังนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาให้ผู้กู้ยืมจึงผ่อนปรนกว่า ยอมรับความเสี่ยงสูงกว่าตลาดเงินในระบบ และอาจมีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่ก็ได้ ขบวนการตัดสินใจไม่ยุ่งยากและไม่เสียเวลา
5. อัตราดอกเบี้ยกำหนดในตลาดเงินนอกระบบ กำหนดโดยความพอใจของผู้กู้ยืมและผู้ให้กู้หรือผู้ลงทุน แต่ที่สำคัญต้องค้ำกับความเสี่ยงและต้นทุนของเงินนั้นและส่วนใหญ่อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินนอกระบบสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาดเงินในระบบ
6. การกู้ยืมในตลาดเงินนอกระบบส่วนใหญ่ติดต่อกันโดยตรงไม่ผ่านคนกลาง หรือสถาบันกลาง ดังเช่นตลาดเงินในระบบ ดังนั้นแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่จึงเป็นเงินทุนของตนเองเป็นหลัก
7. ระยะเวลาการกู้ยืมเงินตลาดเงินนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนทางการค้า เสริมแหล่งเงินทุนอื่น ๆ สำหรับธุรกิจ หรือเป็นการกู้ยืมเพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้นระยะเวลาการกู้ยืมจึงไม่ยาวนาน

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ การกู้ยืมเงินเป็นประเภทของธุรกิจชนิดหนึ่ง ผู้ให้กู้ก็หวังจะได้ค่าตอบแทนเป็นดอกเบี้ย ผู้กู้ก็ได้รับเงินต้นไปเป็นต้นทุนในกิจการค้า ในการเดียวกันก็ยอมชำระค่าตอบแทนเป็นดอกเบี้ยเงินแก่ผู้กู้ โดยการชำระดอกเบี้ยอาจชำระเป็น รายวัน รายเดือน รายปี แล้วแต่จะตกลงกันการกู้ยืม การกู้ยืมเงินระหว่างประชาชนทั่วไปด้วยกันหากไม่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาหากผิคนัดกฎหมาย ก็ให้อำนาจเรียกดอกเบี้ยได้โดยกำหนดในอัตรา 7.5 ต่อปี หากตกลงกันไว้กฎหมายก็ให้อำนาจได้ในอัตราไม่เกิน ร้อยละ 15 ต่อปี การเรียกดอกเบี้ยไม่สามารถทบต้นได้ หากผู้ให้กู้รายใดเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี จะต้องมีความผิดทางอาญามีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ในทางแพ่งดอกเบี้ยที่เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี กฎหมายถือเป็นโมฆะ ไม่สามารถฟ้องร้องได้

แนวคิดเกี่ยวกับเงินกู้ในระบบ (สินเชื่อ)

ตลาดเงินในระบบ หมายถึง แหล่งการเงินที่มีการดำเนินงานโดยสถาบันการเงินต่างๆ ภายใต้ตัวบทกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ โดยจะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของสถาบัน

สินเชื่อ (Credit) หมายถึง ความเชื่อถือที่ผู้ขายมีต่อผู้ซื้อ และยอมมอบสินค้าและบริการนั้นในวันข้างหน้าตามการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อ และผู้ขาย ซึ่งก่อให้เกิดภาวะการเป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามมา ในแง่ของผู้บริโภค สินเชื่อหมายถึง ความสามารถที่จะได้สินค้าหรือบริการในภายหน้า ในแง่ของสถาบันการเงิน สินเชื่อหมายถึง บริการชนิดหนึ่งของสถาบันการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้หลักแก่สถาบันการเงิน และมีความสำคัญที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบธุรกิจของชุมชนเป็นอย่างยิ่งด้วย การแบ่งประเภทของการให้สินเชื่อมีการแบ่งตามลักษณะต่อไปนี้คือ (กฤษฎา สังขมณี, 2550)

1. ผู้ใช้สินเชื่อ แบ่งเป็น สินเชื่อรัฐบาล สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค สินเชื่อธุรกิจ
2. ระยะเวลาการชำระคืน แบ่งเป็น ชำระคืนครั้งเดียวตามสัญญา ชำระคืนเป็นรายงวด
3. ระยะเวลาการให้สินเชื่อ แบ่งเป็น สินเชื่อระยะสั้น สินเชื่อระยะปานกลาง และสินเชื่อระยะยาว
4. ความเสี่ยง แบ่งเป็น มีหลักประกัน และไม่มีหลักประกัน

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบ ปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยมีองค์ประกอบอยู่ 5 ประการ ได้แก่ ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ต้นทุนธนาคาร เป้าหมายของกำไร อัตราของคู่แข่งในตลาด ความสัมพันธ์กับลูกค้า

การพิจารณาที่จะให้อัตราดอกเบี้ยคงที่ หรืออัตราลอยตัวนั้น ต้องพิจารณาถึงต้นทุนของธนาคาร สถาบันการเงิน ณ เวลานั้น ตลอดจนแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยในอนาคตด้วย กรณีที่กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยคงที่ จะทำให้ธนาคารมีความเสี่ยงจากการผันผวนของอัตราดอกเบี้ยในอนาคต นอกเสียจากสามารถหาทางแก้ไขด้วยการใช้วิธีแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (InterestRate Swap) หรือสามารถ Matching ต้นทุนทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อในระยะเวลาเท่ากันได้

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อ

วิฑูร วัชชพันธ์ (2542: 9-19) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อเป็นการศึกษาถึงเทคนิคที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการให้สินเชื่ออย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลัก 5C ดังนี้

การประเมินผลอัตราเสี่ยงและวิธีการพิจารณาสินเชื่อโดยวิธี 5C's

ในการวิเคราะห์สินเชื่อ ผู้ให้กู้จะต้องมีการหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้กู้ให้มากที่สุด แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เพื่อให้ฐานะทางการเงินของผู้กู้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจการให้สินเชื่อดังกล่าว โดยพิจารณาอัตราเสี่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนด เทคนิคซึ่งมีผู้นิยมนำมาใช้ในการประเมินอัตราเสี่ยงเพื่อพิจารณาให้สินเชื่อคือ วิธี 5C's ซึ่งจะกล่าวโดยลำดับต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของลูกค้า (Character) หมายถึง คุณสมบัติผู้กู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึง “ความต้องการ” หรือ “ความตั้งใจ” ของผู้กู้ที่จะชำระคืนสินเชื่อเมื่อถึงกำหนด เป็นการสะสมภาพทางด้านจิตใจแลศีลธรรมที่มีอยู่ในตัวผู้กู้ แล้วแสดงออกมาในรูปของความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรง ความรับผิดชอบ คงเส้นคงวา ความขยันหมั่นเพียร ความเชื่อถือได้ เป็นต้น

การพิจารณาคุณลักษณะของลูกค้า เป็นเรื่องยากเพราะเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้กู้ แต่อย่างไรก็ตามเราอาจจะดูได้จากชื่อเสียงในการชำระหนี้ ซึ่งเป็นดัชนีให้ทราบถึงความซื่อสัตย์ในการประกอบธุรกิจที่มีมานานนับปีของผู้กู้ บ่งชี้ให้ทราบถึงความสามารถในการจัดการธุรกิจ สิ่งเหล่านี้

จะแสดงให้เห็นถึงปริมาณความตั้งใจที่จะชำระหนี้ เช่นจากการศึกษาคุณสมบัติของผู้กู้อาจจะพบว่า ผู้กู้ปล่อยปละละเลยไม่สนใจชำระจนกว่าจะมีการทวงถาม มีเงินแต่ไม่ยอมชำระหนี้ประวิงเวลา ชำระหนี้ ชำระหนี้ไม่ตรงกำหนดเสมอ ชำระตรงตามกำหนด บางครั้งก็ชำระก่อนกำหนด เป็นต้น

2. ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) หมายถึง ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้เพื่อนำมาชำระหนี้ ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าผู้กู้มีความสามารถในการชำระหนี้หรือไม่ได้แก่

2.1 รายได้ ถ้าหากผู้กู้มีรายได้ดี หรือมีความสามารถในการหารายได้สูงและสม่ำเสมอ ก็จะทำให้ผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดเป็นไปตามเงื่อนไข ในกรณีที่ผู้กู้เป็นองค์กรธุรกิจ การพิจารณาปัจจัยนี้ ให้พิจารณาจากรายได้การขายสินค้าคุณภาพสินค้า ฐานะการแข่งขันในตลาด ต้นทุนการผลิตความสัมพันธ์ของผู้กู้กับผู้ซื้อสินค้า และผู้ขายวัตถุดิบหรือกรณีเป็นสินเชื่อส่วนบุคคลสามารถพิจารณารายได้ของผู้กู้ ได้แก่เงินเดือน และรายได้พิเศษอื่นๆ

2.2 รายจ่าย ผู้กู้มีภาระค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด ถ้ามีรายได้มากและรายจ่ายมากก็สามารถชำระหนี้ที่มีอยู่ได้เท่านั้น หากมีหนี้สินเพิ่มขึ้นอาจมีปัญหาในการชำระหนี้และจะทำให้หนี้เดิมที่มีอยู่มีอัตราเสี่ยงสูงขึ้นด้วย กรณีที่ผู้กู้มีรายได้สูงแต่มีภาระรายจ่ายพอประมาณจะมีฐานะทางการเงินดีกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่าแต่รายจ่ายก็มากด้วย ตัวอย่างเช่น ครอบครัว 2 ครอบครัว มีรายได้เท่ากัน ครอบครัวแรกมีลูก 5 คนครอบครัวหลังมีลูกคนเดียว ครอบครัวแรกมีภาระต้องจ่ายมากกว่าและไม่อาจหาซื้อของดีๆ มาใช้ได้ แต่ครอบครัวหลังซื้อหามาใช้ได้ ถ้าหากครอบครัวทั้ง 2 เป็นหนี้เท่าๆกัน ครอบครัวหลังจะมีความสามารถในการชำระหนี้สูงกว่าและในกรณีที่ เป็นองค์กรธุรกิจการพิจารณารายได้ที่ธุรกิจได้รับมาเปรียบเทียบกับ โครงสร้างการใช้จ่ายเงินจะทำให้ทราบความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจนั้นได้เช่นกัน

2.3 ระยะเวลา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยในการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ผู้กู้บางรายไม่อาจชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข ถ้ากำหนดระยะเวลาสั้นเกินไป แต่ถ้าหากกำหนดให้ชำระหนี้ยาวนานขึ้นกว่าเดิม อาจชำระได้ตามกำหนดเวลา

3. เงินทุนในการดำเนินงาน (Capital) หมายถึง ความเข้มแข็งทางการเงินของผู้กู้ซึ่งจะดูได้จากส่วนเจ้าของทุน หรือเงินทุน ทุนของกิจการจะเป็นสิ่งประกันแก่เจ้าหนี้และสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหนี้ว่าจะได้รับชำระหนี้คืนถ้าหากคุณสมบัติของผู้กู้ด้านคุณลักษณะของลูกค้า หรือความสามารถในการชำระหนี้มีน้อย การลงทุนของเจ้าของจะแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจ และความ

ตั้งใจในการประกอบกิจการ ดังนั้นถ้าอัตราส่วนการลงทุนระหว่างผู้ลงทุนกับการขอกู้มีส่วนต่างมาก กล่าวคือ เงินกู้สูงเกินไป ผู้ให้กู้จะเกิดความเสี่ยงมาก ส่วนผู้กู้จะเสี่ยงน้อยอาจทำให้ไม่มีความตั้งใจทำธุรกิจอย่างจริงจัง

4. หลักทรัพย์ค้ำประกัน (Collateral) หมายถึง หลักทรัพย์ค้ำประกันหนี้ หลักประกันหนี้ เป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้ให้กู้โดยเฉพาะธนาคารมักจะพิจารณาในการให้สินเชื่อ ทั้งนี้เพราะทรัพย์สินที่ผู้กู้ใช้เป็นหลักประกันนั้น จะทำให้ผู้กู้มีความมั่นใจในกรณีที่ผู้กู้ล้มเหลวในการดำเนินงาน ผู้ให้กู้ยังมีโอกาสได้รับการชำระหนี้คืนจากการขายทรัพย์สินของผู้กู้ที่นำมาจำนำ หรือจำนองไว้ หรืออาจวางสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันได้ การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกัน หลักประกันที่ผู้กู้นำมาเสนอ ผู้ให้กู้ควรพิจารณาถึงคุณภาพของหลักประกันว่าใช้ค้ำประกันหนี้ได้หรือไม่ ผู้กู้ อาจเสนอหลักประกันหลายประเภท เช่น ใช้เงินฝากเป็นประกันหนี้ จดทะเบียนจำนองที่ดิน โรงงาน อาคาร และ/หรือ เครื่องจักร จำนำใบหุ้น มีหนังสือค้ำประกันการชำระหนี้จากธนาคารหรือบริษัทเงินทุน หนังสือโอนสิทธิการรับเงินค่างานให้แก่ผู้ให้กู้ ใช้บุคคลค้ำประกัน ฯลฯ หลักประกันแต่ละประเภท จะมีสภาพคล่องที่แตกต่างกัน ผู้ให้กู้จะต้องพิจารณาว่ามีคุณภาพและน้ำหนักพอที่จะค้ำประกันหนี้หรือไม่

การให้สินเชื่อแก่ผู้กู้บางราย ผู้ให้กู้ อาจไม่พิจารณาเกี่ยวกับหลักประกันก็ได้ เพราะเห็นว่าผู้กู้มีความเข้มแข็งด้านการเงิน จึงให้สินเชื่อโดยไม่ต้องมีหลักประกัน เพราะเห็นว่าความมั่นคงเข้มแข็งของกิจการผู้กู้นั้นเป็นหลักประกันที่ทำให้ผู้ให้กู้เกิดความมั่นใจอยู่แล้ว ผู้กู้เหล่านี้ส่วนใหญ่ ได้แก่ บริษัทใหญ่ๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนไม่มาก โดยปกติผู้ให้กู้มิได้มีวัตถุประสงค์ในการที่จะยึดหลักประกันมาขายทอดตลาด แต่ผู้ให้กู้ต้องการให้ได้รับเงินต้นและดอกเบี้ยคืนเท่านั้น ดังนั้นถ้าผู้ให้กู้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กู้อาจไม่สามารถชำระหนี้ได้ ถึงแม้ว่าจะมีหลักประกันเกินกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้ ธนาคารก็อาจไม่อนุมัติเงินกู้ให้ก็ได้

5. สถานการณ์ต่างๆ ไป (Condition) หมายถึงเงื่อนไขต่างๆ ที่จะส่งผลทำให้ฐานะของผู้กู้เปลี่ยนแปลง ได้แก่

5.1 สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ (Economic Condition) เช่นภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เงินดีงระดับราคาสินค้าสูงขึ้น หรือลดลง ตลาดการเงินเปลี่ยนแปลงทำให้แหล่งเงินทุนในตลาดการเงินมีมากขึ้นหรือน้อยลง การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนดอกเบี้ย และปรับนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เป็นต้น สภาพทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของวัฏจักรทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีผลกระทบ

ถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิค การบริโภคของประชาชน สินค้า และวิธีการจำหน่ายสินค้าของธุรกิจเหล่านี้ จะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้ของผู้กู้ด้วย ธุรกิจใดที่กำลังเป็นที่นิยมของนักลงทุนเนื่องมาจากสามารถสร้างรายได้ดีในระยะสั้น ผู้ให้กู้ก็มีความต้องการปล่อยเงินกู้กับธุรกิจนั้นๆ เพราะภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้นได้เอื้ออำนวยให้ธุรกิจเหล่านี้เกิดเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ซื้อง่าย ขายคล่อง กำไรงาม

5.2 สถานการณ์ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Political Condition) เช่น การปฏิวัติ รัฐประหาร การจลาจล สถานการณ์วุ่นวายในประเทศเพื่อนบ้านและชายแดน ซึ่งอาจทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพกฎระเบียบ และนโยบายบางอย่างของรัฐที่อาจจำกัด หรือส่งเสริม ให้เกิดการลงทุนและอาจเป็นผลดีแก่บุคคลบางกลุ่ม

5.3 เงื่อนไขในธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมนั้นๆ เช่น การแข่งขันในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจนั้นๆ มีมากน้อยเพียงใด ขนาดและฐานะของลูกค้าในธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมที่เขาทำอยู่นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งเป็นอย่างไร

แบบจำลองทางเศรษฐมิติ

วิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method: OLS)

แนวความคิดของวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้วยกำลังสองน้อยที่สุด คือ การประมาณค่าเส้นการถดถอยที่สามารถหาค่าได้ โดยการทำให้ผลบวกของกำลังสองส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากเส้นถดถอย (ค่าคลาดเคลื่อน: Error term ส่วนใหญ่มักแทนด้วยสัญลักษณ์ e/ϵ) ของค่าสังเกตของตัวแปรที่มีค่าน้อยที่สุด วิธีการประมาณค่า OLS เป็นวิธีการประมาณค่าที่สำคัญและมักถูกหยิบยืมมาใช้บ่อยในทางเศรษฐมิติ โดยมีข้อสมมติบางประการดังนี้ (บัณฑิต ชัยวิษณุชาติ, 2551)

1. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระรวมถึงตัวแปรคลาดเคลื่อน จะต้องเป็นแบบเส้นตรง ($y_i = \alpha + \beta x_i + \epsilon_i$)
2. ตัวแปรอิสระต้องไม่ใช่ตัวแปรสุ่ม กล่าวคือ มีค่าแน่นอน (ตัวแปรอิสระจะต้องเป็น Non-Stochastic Variable)

3. ตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างสมบูรณ์ หรือตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกันสูงมากเกินไป [$Corr(X_i, X_j \neq 1)$] (ถ้าดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) ควรมีค่าไม่เกิน 0.8) หรือไม่ควรมีปัญหา Multicollinearity
4. ตัวคลาดเคลื่อน (Error term) ต้องมีการกระจายแบบปกติ โดยมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และมีค่าความแปรปรวนคงที่ ($\varepsilon_i \sim N(0, \sigma^2)$), โดยที่ $E(\varepsilon_i) = 0$ และ $E(\varepsilon_i^2) = \sigma^2$ หรือเป็น Homoskedasticity
5. ตัวคลาดเคลื่อนจะต้องไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างกันเอง หรือตัวคลาดเคลื่อนจะต้องมีการกระจายที่เป็นอิสระแก่กัน [$Cov(\varepsilon_i, \varepsilon_j) = E(\varepsilon_i, \varepsilon_j) = 0$] สำหรับทุกค่าที่ $i \neq j$ นั่นก็คือ ไม่มีปัญหา Autocorrelation
6. ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวคลาดเคลื่อน

ปัญหา Multicollinearity

เป็นปัญหาในกรณีที่ตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการถดถอยมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูง ซึ่งผิดข้อสมมติพื้นฐานของการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี OLS ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระต่อกัน [$Corr(X_i, X_j \neq 1)$] ถ้าตัวแปรอิสระในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ (Perfect multicollinearity) [$Corr(X_i, X_j = 1)$] จะไม่สามารถประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยได้และถ้าหากว่าตัวแปรอิสระเป็นอิสระต่อกัน (Orthogonal) [$Corr(X_i, X_j = 0)$] การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยอย่างง่าย (Simple regression) ก็เพียงพอที่จะสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ ไม่จำเป็นที่จะใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการศึกษามีความสัมพันธ์กันอยู่บ้างความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระเหล่านี้สามารถวัดได้จากค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 โดยถ้าตัวแปรอิสระมีค่าสหสัมพันธ์กันสูงมาก (ไม่ควรมีค่าสหสัมพันธ์เกิน 0.8) ก็จะทำให้ตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการมีความแม่นยำและมีเสถียรภาพลดลง ดังนั้นปัญหา Multicollinearity จึงไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ แต่เป็นการพิจารณาในเรื่องของขนาด (Degree) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งถ้าขนาดของความสัมพันธ์มีค่าน้อยๆ ก็ยังถือ

ว่าตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยมีความแม่นยำและมีเสถียรภาพในระดับที่น่าเชื่อถือได้ (บัณฑิต ชัยวิชญชาติ, 2551)

ปัญหา Heteroskedasticity

เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวคลาดเคลื่อน(Error/Residuals: \mathcal{E}) โดยความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนที่ได้จากสมการประมาณค่ามีค่าไม่คงที่ ($E(\varepsilon_i^2) \neq \sigma^2$) ซึ่งผิดข้อสมมติพื้นฐานของวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด(OLS)ที่ได้มีข้อสมมติพื้นฐานว่า ตัวคลาดเคลื่อนจะต้องมีค่าความแปรปรวนคงที่ $E(\varepsilon_i^2) = \sigma^2$ การที่ความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่เกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ 1.เกิดจากการกำหนดรูปแบบหรือโครงสร้างของตัวแบบในสมการถดถอยไม่ถูกต้อง (Impure Heteroskedasticity) เช่นมีการละเลยตัวแปรอิสระบางตัว 2. เกิดขึ้นเอง (Pure Heteroskedasticity) โดยรูปแบบหรือโครงสร้างของตัวแบบในสมการถดถอยมีความถูกต้องทุกประการแล้วการใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross sectional data) มักมีโอกาที่ค่าความคลาดเคลื่อนจะมีความแปรปรวนไม่คงที่สูงกว่ากรณีที่ใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time series data) เนื่องจากค่าสังเกตของข้อมูลภาคตัดขวางจะมีขนาดแตกต่างกันตามขนาดหรือลำดับ ในขณะที่ข้อมูลอนุกรมเวลาจะมีความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวเพียงเล็กน้อย

การที่ตัวคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนไม่คงที่ หรือเกิดปัญหา Heteroskedasticity จะทำให้ตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยยังคงมีคุณสมบัติ Unbiased และ Consistency แต่จะสูญเสียคุณสมบัติ Efficiency นอกจากนี้การใช้วิธีการ OLS ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยเมื่อมีปัญหา Heteroskedasticity ก็จะทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยมีค่าแตกต่างไปจากความเป็นจริง ส่งผลให้ t-statistic ที่คำนวณได้ของค่าสัมประสิทธิ์แต่ละตัวไม่น่าเชื่อถือ ทำให้การทดสอบสมมติฐานของค่าสัมประสิทธิ์ในสมการถดถอยขาดความน่าเชื่อถือไปด้วย (บัณฑิต ชัยวิชญชาติ, 2551)

ปัญหา Autocorrelation

เป็นปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวคลาดเคลื่อน (Error/Residuals: \mathcal{E}) เช่นเดียวกับปัญหา Heteroskedasticity โดยปัญหา Autocorrelation เกิดขึ้นเนื่องจากการที่ตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือตัวคลาดเคลื่อนมีการกระจายที่ไม่เป็นอิสระแก่กัน [$Cov(\varepsilon_i, \varepsilon_j) = E(\varepsilon_i, \varepsilon_j) \neq 0$] สำหรับทุกค่าที่ $i \neq j$ ซึ่งผิดเพี้ยนจากข้อสมมติ

พื้นฐานของวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด(OLS) ที่มีข้อสมมติพื้นฐานว่าตัวคลาดเคลื่อนต้องไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างกัน $[Cov(\varepsilon_i, \varepsilon_j) = E(\varepsilon_i, \varepsilon_j) \neq 0]$ สำหรับทุกค่าที่ $i \neq j$ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวคลาดเคลื่อนอาจเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางบวก (Positive Autocorrelation) หรือทิศทางลบ (Negative Autocorrelation) ก็ได้และตัวคลาดเคลื่อนอาจมีความสัมพันธ์ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันได้อีกด้วย โดยทั่วไปการเกิดสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนมักจะเกิดกับข้อมูลอนุกรมเวลา (Series Correlation) แต่ในบางกรณีก็สามารถเกิดกับข้อมูลภาคตัดขวางได้ (Spatial Correlation) การที่ตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์ระหว่างกันมีอยู่ด้วยกัน 2 แบบ คือ 1. Impure Autocorrelation เป็นกรณีที่ความสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเป็นผลมาจากความผิดพลาดของรูปแบบหรือโครงสร้างของตัวแบบ (Specification Error) เช่นการละเลยตัวแปรที่สำคัญ การใช้แบบจำลองของ Cobweb การใช้ Lagged variables เป็นต้น และ 2. Pure Autocorrelation เกิดจากตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเองตามธรรมชาติ

การที่วัดตัวคลาดเคลื่อนมีความสหสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือเกิดปัญหา Autocorrelation จะทำให้ตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยยังคงมีคุณสมบัติ Unbias แต่จะสูญเสียคุณสมบัติ Efficiency (ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์จะไม่มีค่าที่ต่ำที่สุด) ทำให้การใช้ OLS ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยขาดคุณสมบัติ BLUE ย่อมส่งผลให้ค่าพยากรณ์ที่เกิดจากสมการถดถอยที่มีปัญหา Autocorrelation มีค่าคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์สูงกว่ากรณีที่ไม่มีปัญหา Autocorrelation นอกจากนี้ ค่าความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนของตัวประมาณค่าสัมประสิทธิ์อาจมีค่ามากกว่า (Underestimate) ที่ควรจะเป็น จึงทำให้ค่า t-statistic ที่คำนวณได้สูงกว่าความเป็นจริง และนำมาสู่ข้อสรุปที่ผิดพลาด (บัณฑิต ชัยวิญญาติ, 2551)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุกูล ตรีเจริญ (2548) ศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีหนี้สินของทหารชั้นประทวน ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้ที่มีหนี้สินมากที่สุด คือ นายทหารชั้นประทวนมีอายุมากกว่า 40 ปีรับราชการมานานกว่า 20 ปีขึ้นไป สถานภาพครอบครัวจะสมรสและมีบุตรแล้ว เรื่องปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่มีหนี้สินมากที่สุดคือ นายทหารชั้นประทวนที่ภรรยาไม่มีงานทำ มีรายได้สุทธิของครัวเรือนน้อยกว่า 5,000 บาท และไม่มีรายได้พิเศษ เรื่องปัจจัยทางด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคและการใช้จ่าย พบว่า ผู้ที่มีหนี้สินมากที่สุด คือนายทหารชั้น

ประหวานที่พฤติกรรมกรบริโภครับประทานอาหารนอกบ้านสัปดาห์ละวัน มีรายจ่ายในครอบครัวระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท

นพฤทธิ์ นิคมเขตต์ (2549) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส.กับการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของเกษตรกรอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาในเรื่องลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรมีรายได้สุทธิรวมโดยเฉลี่ย 118,534.13 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 58,124.33 บาท/ปี มีหนี้สินในระบบเฉลี่ย 53,653.85 บาท ส่วนใหญ่กู้ยืมจากนายทุน และญาติ ตามลำดับ พบว่าครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 90.90 พบว่ากู้เพื่อนำไปใช้จ่ายในวัตถุประสงค์ที่สามารถกู้ยืมจาก ธ.ก.ส.ได้ ส่วนร้อยละที่เหลือนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ได้ เหตุผลในการตัดสินใจใช้บริการหนี้ในระบบ ครัวเรือนร้อยละ 41.66 มีสาเหตุจากกู้ ธ.ก.ส. ได้ไม่เพียงพอ ครัวเรือนร้อยละ 16.66 มีสาเหตุมาจากกู้ ธ.ก.ส. ไม่ได้ ส่วนด้านพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ ธ.ก.ส. ครัวเรือนร้อยละ 74.06 กู้ได้ไม่เพียงพอหรือกู้ไม่ได้ ร้อยละ 31.50 กู้เงินได้น้อยกว่าความต้องการ ร้อยละ 35.18 มีความเห็นว่าหลักเกณฑ์ด้านสินเชื่อ ธ.ก.ส. มีความยุ่งยาก สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความพอเพียงของเงินกู้ที่ได้รับจาก ธ.ก.ส.กับการใช้บริการหนี้ในระบบ พบว่าถ้าครัวเรือนเกษตรกรกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ได้เพียงพอมากขึ้นการใช้บริการหนี้ในระบบก็จะน้อยลงขณะเดียวกันความเพียงพอของเงินกู้ที่ได้รับจาก ธ.ก.ส.มีความสัมพันธ์กับปริมาณหนี้ในระบบและมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

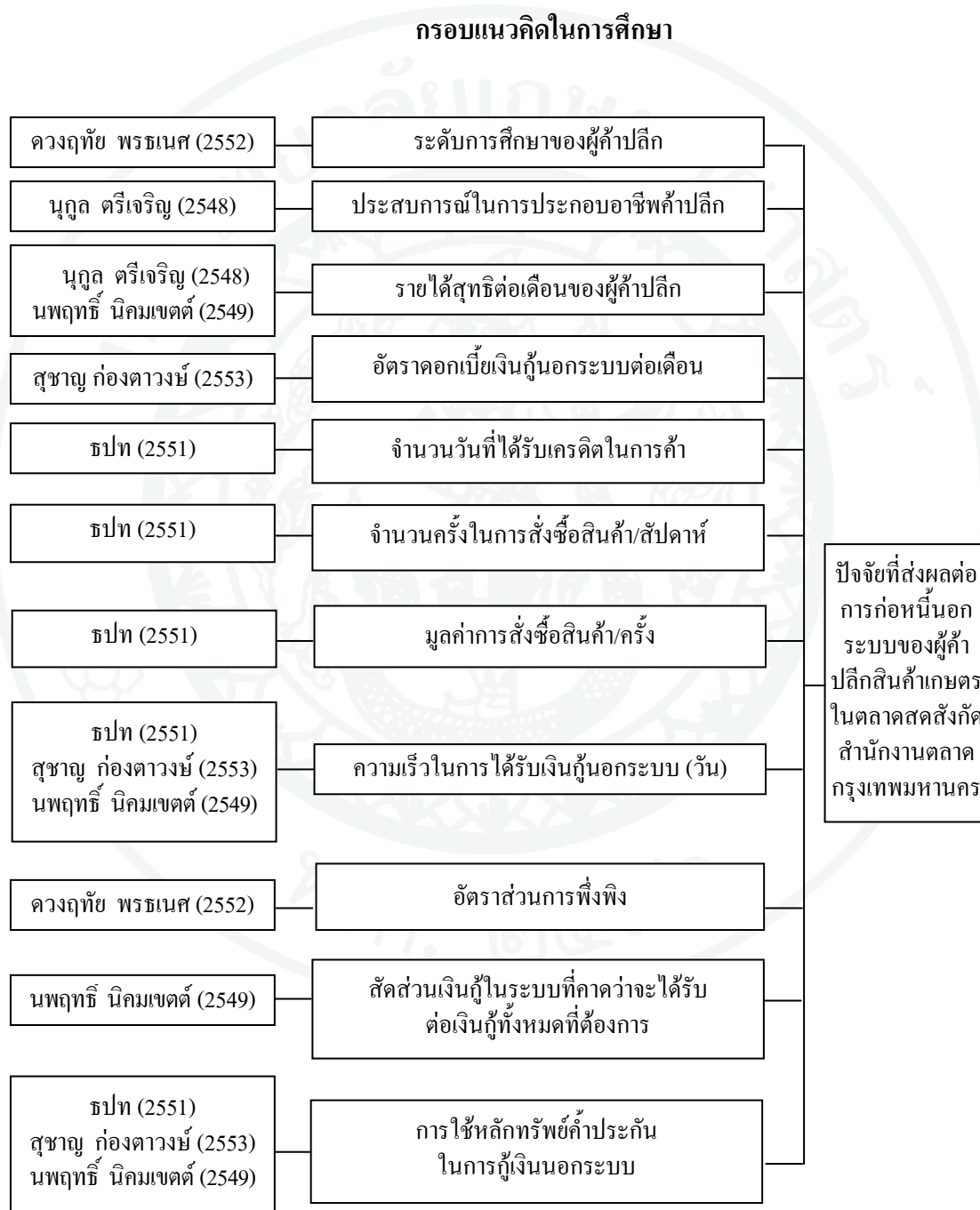
ธนาการแห่งประเทศไทย (2551) ได้ทำการศึกษาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs : กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและปัจจัยที่มีผลต่อการผัดผ่อนชำระหนี้เงินกู้สถาบันการเงิน โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 403 ราย และการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 ราย ในปีพ.ศ.2550 ในการประมาณการโดยใช้วิธี Logistic Regression พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs คือ หลักประกัน เงื่อนไขการกู้ และเวลาที่ใช้ในการพิจารณา ขนาดสินทรัพย์ถาวร และประเภทกิจการที่ดำเนินการ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการผัดผ่อนชำระหนี้เงินกู้ของ SMEs ประวัตินักชำระหนี้ ภาวะธุรกิจที่ดำเนินการ วงเงินกู้ที่ได้รับ และจำนวนกิจการที่ดำเนินการ

ดวงฤทัย พรชนศ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง รายได้ รายจ่าย หนี้สินและการออม ของครัวเรือนชาวไร่แม่กลอง กรณีศึกษา ชุมชนท่าพระจันทร์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ตารางสถิติ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดรายได้ รายจ่าย

หนี้สินและการออมด้วยสมการถดถอยอย่างง่าย ซึ่งผลการศึกษาครัวเรือนหาบเร่ แผลงลอยส่วนใหญ่ มีรายได้จากการค้าขายหาบเร่แผลงลอยอย่างเดียว รายจ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค คือ 1.09 ซึ่งมีการบริโภคมากกว่ารายได้ ซึ่งหมายความว่าในภาพรวมมีการกู้ยืม ผู้ค้าหาบเร่แผลงลอยส่วนใหญ่มีการออมที่ไม่แน่นอน และความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมของผู้ค้าหาบเร่แผลงลอยคือ -0.09 วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการออมพบว่าให้ความสำคัญกับการออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในอนาคตมากที่สุด รองลงมาเพื่อเป็นค่าศึกษาเล่าเรียนบุตร ผู้ที่มีหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ แต่ผู้ที่เป็นหนี้นอกระบบแม้ว่าจะมียอดหนี้สินน้อยกว่าผู้ที่เป็นหนี้ในระบบ แต่กลับมีการจ่ายคืนหนี้สินต่อเดือนสูงกว่ามาก สาเหตุของการมีภาระหนี้สินส่วนใหญ่เป็นเพราะรายรับไม่พอกับรายจ่าย และขาดทุนในการค้าขาย ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินโดยรวมส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่หนี้สินลดลงเรื่อยๆ และส่วนใหญ่ใช้เงินกู้ไปตามวัตถุประสงค์การกู้ ส่วนผลการศึกษาคำสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ สรุปผลได้คือ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่กำหนดรายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางบวก ปัจจัยที่กำหนดการมีหนี้สิน คือ รายได้ และ อายุ

สุชาญ ก่องดาวงษ์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกู้ยืมเงินของผู้ค้าขายในตลาดเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอลักษณะรูปแบบตารางแสดงค่าความถี่ร้อยละ และใช้วิธีการแบบจำลองโลจิท (Logit model) ด้วยเทคนิควิธีวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าเป็นสูงสุด (maximum likelihood estimates: MLE) และเทคนิควิเคราะห์ marginal effects พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการกู้ยืมเงินของผู้ค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือด้วยความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ ปัจจัยด้านการไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงินนอกระบบ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านวงเงินกู้ที่กู้ในแต่ละครั้ง ปัจจัยด้านการมีความสะดวกรวดเร็วในการกู้ยืมเงินนอกระบบ ปัจจัยด้านการไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงินในระบบ ปัจจัยด้านการได้รับเงินเร็วทันเวลาในการกู้ยืมเงินนอกระบบ และปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินในระบบ ตามลำดับ ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือด้วยความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ ปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินนอกระบบ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการมีวงเงินที่อนุมัติให้สูงในการกู้ยืมเงินนอกระบบ ปัจจัยด้านระยะเวลาในการกู้ยืมเงิน และปัจจัยด้านวงเงินที่อนุมัติให้สูงในการกู้ยืมเงินในระบบ ตามลำดับ และปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หรือ ด้วยความเชื่อมั่น 90% ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเอกสารไม่ยุ่งยากในการกู้ยืมเงินนอกระบบ รองลงมาคือปัจจัยด้านการมีเอกสารไม่ยุ่งยากในการกู้ยืมเงินในระบบ ตามลำดับ

จากการตรวจสอบเอกสารในส่วนนี้ ทำให้ทราบเครื่องมือและวิธีการที่ทำการศึกษา และนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำหนดระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการประมาณค่าแบบ OLS สำหรับหาปัจจัยในการก่อกำหนดระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท โดยกำหนดตัวแปรตาม คือ การก่อกำหนดระบบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

กำหนดตัวแปรและแบบจำลอง

$$Y = f(\text{EDU, EXP, INC, INT, CRE, ORD, VAR, QUI, MEM, LON, COL})$$

ตัวแปรตาม Y = ปริมาณการก่อกำเนิดนอกระบบ (บาท)

ตัวแปรอิสระรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปรอิสระ	ความหมายของตัวแปร
EDU	ระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก (จำนวนปี)
EXP	ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก (ปี)
INC	รายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ค้าปลีก (บาท)
INT	อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบต่อเดือน (ร้อยละ)
CRE	จำนวนวันที่ได้รับเครดิตในการค้า (วัน)
ORD	จำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้า/สัปดาห์ (ครั้ง)
VAR	มูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/ครั้ง (บาท)
QUI	ความเร็วในการได้รับเงินกู้ในระบบ (วัน)
MEM	อัตราส่วนการพึงพิง (ผู้ที่ไม่ทำงานในครัวเรือน/ผู้ที่ทำงานในครัวเรือน)
LON	สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับ/เงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ
COL	การใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงินในระบบ (เป็นตัวแปรหุ่น) 1 = ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน 0 = ไม่ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน

สมมติฐานของการศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยในการก่อหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท มีสมมติฐานของทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

1. ระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก (EDU) ระดับการศึกษามีความสำคัญต่อความสามารถในการหารายได้ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการก่อหนี้นอกระบบ กล่าวคือ เมื่อการศึกษาสูง จะทำให้การก่อหนี้นอกระบบน้อย

2. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก (EXP) เมื่อมีประสบการณ์ที่สามารถที่จะคาดคะเน และรับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ดีกว่า ผู้ค้าที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ดังนั้น ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีกมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการก่อหนี้นอกระบบ แต่อย่างไรก็ตามผู้ค้าปลีกที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพสูงอาจจะมีช่องทางในการขยายกิจการ เพิ่มการลงทุนมากขึ้น อาจมีความต้องการเงินทุนที่รวดเร็วจึงมีการกู้เงินนอกระบบเพิ่มขึ้น ดังนั้นประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีกมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการก่อหนี้นอกระบบก็เป็นได้

3. รายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ค้าปลีก (บาท) (INC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการก่อหนี้นอกระบบ กล่าวคือ เมื่อมีรายได้สุทธิต่อเดือนมาก การก่อหนี้นอกระบบจะน้อย

4. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบต่อเดือน (ร้อยละ) (INT) อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจก่อหนี้ เนื่องจากเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องแบกรับ อัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการก่อหนี้นอกระบบ กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบต่ำ การก่อหนี้นอกระบบจะสูง

5. จำนวนวันที่ได้รับเครดิตในการค้า (วัน) (CRE) ถ้าผู้ค้าได้รับเครดิตทางการค้าในจำนวนวันที่มาก ก็สามารถถือเงินสดในมือในระยะเวลาที่นาน ทำให้มีความคล่องตัวสูง การได้รับเครดิตในการค้า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการก่อหนี้นอกระบบ กล่าวคือ เมื่อได้รับเครดิตในการค้าสูง การก่อหนี้นอกระบบจะน้อย แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งเมื่อผู้ค้าปลีกได้รับเครดิตในการค้าเพิ่ม อาจมีการขยายกิจการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น เพื่อความคล่องตัวอาจจะมี การก่อหนี้นอกระบบเพิ่ม ความสัมพันธ์อาจเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันก็เป็นได้

6. จำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้า/สัปดาห์ (ครั้ง) (ORD) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การก่อกั้นนอกระบบ กล่าวคือเมื่อมีจำนวนครั้งในการสั่งซื้อมากในสัปดาห์ ทำให้เงินสดในมือลดน้อยลง ความต้องการใช้เงินมาก การก่อกั้นนอกระบบจึงสูงเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรอาจจะมีการสั่งซื้อสินค้าจำนวนบ่อยครั้ง เพื่อลดมูลค่าการสั่งซื้อต่อครั้งให้น้อยลง เพิ่มเงินสดในมือมากขึ้น จำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้า/สัปดาห์ อาจมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กับการก่อกั้นนอกระบบก็เป็นได้

7. มูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/ครั้ง (บาท) (VAR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การก่อกั้นนอกระบบ กล่าวคือเมื่อมีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/ครั้งสูง ทำให้เงินสดในมือลดน้อยลง ความต้องการใช้เงินมาก การก่อกั้นนอกระบบจึงสูงเช่นกัน

8. ความเร็วในการได้รับเงินกู้นอกระบบ (วัน) (QUI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับการก่อกั้นนอกระบบ กล่าวคือ ถ้าความเร็วในการได้รับเงินกู้สูง (จำนวนวันน้อย) การก่อกั้นนอกระบบจะสูง

9. อัตราส่วนการพึงพิง (MEM) ซึ่งคำนวณจากจำนวนสมาชิกที่ไม่มีงานทำในครัวเรือนหารด้วยจำนวนสมาชิกที่ทำงานในครัวเรือน สะท้อนถึงภาระพึงพิงของสมาชิกในครอบครัวที่ทำงาน ที่จะต้องดูแล โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการก่อกั้นนอกระบบ กล่าวคือหากมีภาระการพึงพิงเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความจำเป็นที่จะต้องจัดหาหรือกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

10. สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับ/เงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ (LON) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ การก่อกั้นนอกระบบ กล่าวคือเมื่อ สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับ/เงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการสูง การก่อกั้นนอกระบบจะต่ำ

11. การใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้นอกระบบ (COL) เป็นตัวแปรหุ่น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือมีการใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ปริมาณการก่อกั้นนอกระบบจะสูง แต่เมื่อไม่มีการใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน การก่อกั้นนอกระบบจะน้อย

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนและวิธีการศึกษาในครั้งนี้ วิจัยประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภทในตลาดสด ได้แก่ผู้ค้าปลีกผัก ผู้ค้าปลีกผลไม้ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ และผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร โดยจำแนกเป็นผู้ค้าปลีกผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล ซึ่งอยู่ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบทราบนขนาดกลุ่มประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรของ Cochran (1977) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{NZ^2P(1-P)}{NE^2 + Z^2P(1-P)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร ในที่นี้เท่ากับ 883 คน

(สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร, 2552)

- E = ความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าของการสุ่ม
ตัวอย่างซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 0.05
- P = สัดส่วนของประชากรที่ต้องการสุ่มในการศึกษาครั้งนี้
ใช้สัดส่วนประชากร 50% = 0.50
- Z = ระดับความเชื่อมั่น หรือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติใน
การศึกษาครั้งนี้กำหนดที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือ
ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05, $Z = 1.96$

เมื่อนำมาแทนค่าสูตรจะได้จำนวนตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{(883)(1.96^2)(0.5)(1-0.5)}{(883)(0.05^2) + (1.96^2)(0.5)(1-0.5)}$$

$$n = 267.6957$$

จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้นจะได้เท่ากับ 267.6957 ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 280 คน

1.2 การสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกตลาดในการเก็บตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากจำนวนตลาดสดตั้งกักกรุงเทพมหานครทั้งหมด 13 ตลาด แต่ทางสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานครได้ให้เอกชนเช่าและบริหารจัดการโดยเอกชน 3 ตลาด ได้แก่ ตลาดราษฎร์บูรณะ ตลาดมหาโชค และตลาดพระราม 3 และตลาดที่เหลืออยู่ในความดูแลของสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร จึงเลือกสุ่มตัวอย่างมา 3 ตลาด ที่มีจำนวนผู้ค้าปลีกมากที่สุด ได้แก่ ตลาดเทวราช ตลาดบางกะปิ และตลาดธนบุรี (ตารางที่ 4) ซึ่งมีผู้ค้าปลีกรวม 496 ราย จาก 883 ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.17

ตารางที่ 4 จำนวนแผงผู้ค้าแต่ละประเภท

หน่วย : ราย (ร้อยละ)

ตลาด	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
เทวราช	51	43	70	56	220
บางกะปิ	28	23	52	48	151
ชนบุรี (สนามหลวง2)	34	30	36	25	125
หนองจอก	30	27	38	25	120
ประชานิวสน์1	28	25	29	22	104
อรุณอมรินทร์	26	14	10	6	56
ผดุงกรุงเกษม	20	16	10	8	54
รัชดาภิเษก (ตลาดพลู)	17	12	14	10	53
พระเครื่องวงเวียนเล็ก	–	–	–	–	–
สิงหา	–	–	–	–	–
รวม	234	190	259	200	883
รวม 3 ลำดับแรก	113	96	158	129	496
	(22.78)*	(19.36)*	(31.86)*	(26.00)*	(100)*

หมายเหตุ: *ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละจากจำนวนผู้ค้าปลีกในตลาด 3 อันดับแรก
ที่มา: สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร (2553)

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งเป็น กลุ่มประเภทผู้ค้าปลีก ได้แก่ ผู้ค้าปลีกผัก ผู้ค้าปลีกผลไม้ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ และผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ตามสัดส่วนขนาดประชากรในแต่ละประเภทผู้ค้าปลีก และตามขนาดสัดส่วนประชากรในแต่ละตลาดเป้าหมายที่เลือกสำรวจ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนตัวอย่างผู้ค้าปลีกในแต่ละตลาด

	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
สัดส่วนประชากรต่อกลุ่ม ประชากรทั้งหมด (ร้อยละ)	22.78	19.36	31.86	26.00	100
จำนวนตัวอย่าง แยกตามแต่ละตลาด	64	55	89	72	280
ตลาดเทวราช	28	24	39	31	122
ตลาดบางกะปิ	16	14	30	26	86
ตลาดธนบุรี	20	17	20	15	72

ที่มา: จากการคำนวณ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารการวิจัยต่างๆ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการแก้ไขปัญหานี้สภาวะประชาชน เป็นต้น รวมทั้งบทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ รายงานการประชุม และรายงานผลการดำเนินงานโครงการ ส่วนงานโครงการแก้ไขปัญหานี้สภาวะประชาชนของธนาคารออมสิน บทความสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำมาประมวลกำหนดกรอบแนวคิดทางทฤษฎี และแนวคิดในการกำหนดแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการก่อกวนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ทั้งนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ

ส่วนที่ 3 ถ้ามถึงปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกวนหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ในตลาดสด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Method) เพื่อให้ทราบถึงสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ซึ่งการคำนวณจะใช้เครื่องมือทางสถิติอย่างง่าย ด้วย การใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ อัตราส่วนของการขยายตัว และใช้ตารางในการอธิบายผลของการวิเคราะห์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

1.1 การหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงอัตราส่วนของผู้ตอบแต่ละข้อ คำถาม

1.2 การหาค่ามัธยเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาความเป็นกลางของระดับ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดการกระจายของ คะแนนจากแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis Method) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผล ต่อการก่อกวนหนี้นอกระบบ วิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ คือ โดยใช้แบบจำลองสมการ ถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) ซึ่งประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square: OLS) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการก่อกวนหนี้นอกระบบกับ ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการก่อกวนหนี้นอกระบบ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้ได้แบ่งผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรมการค้าของเกษตรกรผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร และ ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ในตลาดสด สังกัดกรุงเทพมหานคร

สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

สภาพทั่วไปของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

การศึกษาผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 280 ตัวอย่าง โดยแยกเป็น ผู้ค้าปลีกผัก 64 ตัวอย่าง ผู้ค้าปลีกผลไม้ 55 ตัวอย่าง ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ 89 ตัวอย่าง และ ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล 72 ตัวอย่าง จากการสำรวจผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรพบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 28.57 และ เป็นเพศหญิงร้อยละ 71.43 และผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรทุกประเภทจะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งผู้ค้าปลีกผักจะเป็นเพศหญิงมากที่สุด และผู้ค้าปลีกผลไม้จะเป็นเพศหญิงน้อยที่สุด (ตารางที่ 6)

ในส่วนของอายุนั้น ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 47.10 ปี อยู่ในช่วง 41 – 50 ปี ร้อยละ 35.36 โดยผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 60 ปี ในร้อยละที่ใกล้เคียงกัน แต่จะมีผู้ค้าปลีกผัก และ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ที่มีอายุอยู่ในช่วง 60 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 1.56 และ 2.25 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าผู้ค้าปลีกผลไม้ และ อาหารทะเลที่ไม่มีผู้ค้าปลีกในช่วงอายุนี้อยู่เลย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 สภาพทั่วไปของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
เพศ					
ชาย	18.75	36.36	25.84	34.72	28.57
หญิง	81.25	63.64	74.16	65.28	71.43
อายุ					
21-30 ปี	6.25	3.64	1.12	0.00	2.50
31-40 ปี	23.44	30.91	38.20	27.78	30.71
41-50 ปี	35.94	30.91	32.58	41.67	35.36
51-60 ปี	32.81	34.54	25.85	30.55	30.36
60 ปี ขึ้นไป	1.56	0.00	2.25	0.00	1.07
เฉลี่ย	46.82	50.08	41.85	49.64	47.10
ต่ำสุด-สูงสุด	21-65	21-59	25-62	30-58	21-65
สถานภาพ					
โสด	17.71	9.09	8.99	5.56	10.00
สมรส	59.89	78.18	77.53	79.17	74.29
หม้าย/หย่าร้าง	22.40	12.73	13.48	15.27	15.71
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	68.75	58.18	56.18	68.06	62.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	15.62	23.64	17.98	6.94	15.71
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช	9.38	10.91	4.49	18.06	10.36
อนุปริญญา/ปวส	1.56	7.27	10.11	1.38	5.36
ปริญญาตรี	4.69	0.00	11.24	5.56	6.07

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ด้านสถานภาพสมรส ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 74.29 รองลงมาเป็นสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และ โสด ร้อยละ 15.71 และ 10.0 ตามลำดับ โดยผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีสถานภาพสมรสสูงสุด ร้อยละ 79.17 ผู้ค้าปลีกผักมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และ โสดสูงสุดร้อยละ 22.40 และ 17.71 ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ค้าปลีกผักมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง ค่อนข้างสูงมากกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่นๆซึ่งอยู่ในร้อยละที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 6)

ด้านการศึกษาผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 62.50 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ปริญญาตรี และอนุปริญญา/ปวส ร้อยละ 15.71 10.36 6.07 และ 5.36 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกแต่ละประเภท ผู้ค้าปลีกผัก จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาสูงกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่น ส่วนผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ จบการศึกษาปริญญาตรีสูงสุดกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่น (ตารางที่ 6)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิก 4 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 73.91 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.75 คน มีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 1 คน สูงสุด 11 คน เมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท พบว่า ผู้ค้าปลีกที่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5.02 คน ผู้ค้าปลีกที่มีสมาชิกเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ค้าปลีกผัก มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.63 คน ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ผู้ค้าปลีกผักมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย น้อยอาจเป็นเพราะการหย่าร้าง ค่อนข้างสูงกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่นๆ (ตารางที่ 6) สำหรับผู้ค้าปลีกที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด คือผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีจำนวนสมาชิก 11 คน และผู้ค้าปลีกที่มีจำนวนสมาชิกต่ำสุด คือผู้ค้าปลีกผัก เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล มีจำนวนสมาชิกต่ำสุดเท่ากันที่ 1 คน (ตารางที่ 7)

ในส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีสมาชิกที่ทำงานแล้วจำนวน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 70.81 มีจำนวนสมาชิกที่ทำงานแล้วเฉลี่ยอยู่ที่ 2.43 คน มีสมาชิกที่ทำงานแล้วสูงสุด 10 คน ต่ำสุด 1 คน เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทผู้ค้าปลีกพบว่า ผู้ค้าปลีกผัก มีจำนวนสมาชิกที่ทำงานแล้วเฉลี่ย สูงสุด 2.63 คน ผู้ค้าปลีกทุกประเภทมีสมาชิกที่ทำงานแล้ว ต่ำสุด 1 คน และผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีสมาชิกที่ทำงานแล้วสูงสุด 10 คน (ตารางที่ 7)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงาน ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีสมาชิกที่ไม่ทำงานจำนวน 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 46.42 มีจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงานเฉลี่ย 2.32 คน ต่ำสุดไม่มีสมาชิกที่ไม่ทำงานเลย และจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงานสูงสุด 6 คน ซึ่งผู้ที่ไม่ทำงานจะเป็นผู้ที่กำลังศึกษาสูงสุด เฉลี่ย 1.68 คน ต่อครัวเรือน เมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของผู้ค้าปลีกพบว่า ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงานสูงสุดเฉลี่ย 2.77 คน และในทุกประเภทของผู้ค้าปลีกสมาชิกที่ไม่ทำงานเป็นผู้ที่กำลังศึกษาสูงสุด (ตารางที่ 7)

รายได้

รายได้ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร มีที่มาของรายได้รวมของครัวเรือนเป็น 2 ส่วน คือ รายได้จากการค้าขายและรายได้อื่นๆ ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อครัวเรือน อยู่ที่ 36,538.98 บาท ต่อเดือน มีรายได้จากการค้าขายเฉลี่ยอยู่ที่ 30,398.34 บาทต่อเดือน และมีรายได้อื่นๆ เฉลี่ยอยู่ที่ 6,140.64 บาท ต่อเดือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้ของครัวเรือนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร มีรายได้จากการค้าขายเป็นหลัก เมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกแต่ละประเภทผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีรายได้รวมเฉลี่ยและรายได้จากการค้าขายเฉลี่ยสูงสุด ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่ำสุด และผู้ค้าปลีกผักมีรายได้จากการค้าขายเฉลี่ยต่ำสุด แต่มีรายได้อื่นๆเฉลี่ยสูงสุด (ตารางที่ 8)

รายได้รวม

รายได้รวมผู้ค้าปลีกพิจารณาตามอันตรภาคชั้น ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร มีรายได้รวมของครัวเรือนสูงสุดอยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.11 มีรายได้รวมต่ำสุด 9,000 บาท ต่อเดือน รายได้รวมสูงสุด 180,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละประเภทผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีรายได้ในช่วง ที่มากกว่า 40,000 บาท สูงที่สุดถึงร้อยละ 41.67 เมื่อเทียบกับผู้ค้าปลีกผักที่มีรายได้ในช่วงนี้ต่ำสุด เพียงร้อยละ 10.94 และนอกจากนี้ผู้ค้าปลีกผักยังมีรายได้ในช่วง 20,000 บาทลงมา สูงสุดอีกเช่นกัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 23.44 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสดสังกัด
กรุงเทพมหานครปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน					
จำนวน 1-3 คน	17.19	12.73	12.36	16.66	14.73
จำนวน 4-6 คน	73.44	83.63	71.91	66.67	73.91
จำนวน 7-9 คน	6.25	3.64	14.61	13.89	9.60
มากกว่า 9 คน	3.12	0.00	1.12	2.78	1.76
เฉลี่ย (คน)	4.63	4.66	5.02	4.69	4.75
ต่ำสุด-สูงสุด	1-10	2-9	1-10	1-11	1-11
จำนวนสมาชิกที่ทำงาน					
จำนวน 1-2 คน	59.38	72.73	77.53	73.61	70.81
จำนวน 3-4 คน	32.81	27.27	21.35	19.44	25.22
จำนวน 5 คนขึ้นไป	7.81	0.00	1.12	6.95	3.97
เฉลี่ย (คน)	2.63	2.31	2.25	2.54	2.43
ต่ำสุด-สูงสุด	1-5	1-4	1-5	1-10	1-10
จำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงาน					
จำนวน 1-2 คน	53.12	49.09	31.46	40.28	43.49
จำนวน 3-4 คน	28.14	45.45	60.68	51.39	46.42
จำนวน 5 คนขึ้นไป	3.12	0.00	3.37	0.00	1.62
ไม่มี	15.62	5.46	4.49	8.33	8.47
เฉลี่ย (คน)	2.00	2.35	2.77	2.15	2.32
ต่ำสุด-สูงสุด	0-5	0-5	0-6	0-4	0-6
จำแนกสมาชิกที่ไม่ทำงาน					
ทารกแรกเกิด - 5 ปีเฉลี่ย (คน)	0.20	0.22	0.24	0.10	0.18
ผู้ที่กำลังศึกษาเฉลี่ย (คน)	1.48	1.73	1.92	1.58	1.68
ผู้สูงอายุ(อายุ > 65ปี)เฉลี่ย (คน)	0.22	0.33	0.49	0.40	0.37
แม่บ้าน,ว่างงานเฉลี่ย (คน)	0.09	0.07	0.12	0.07	0.09

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 8 รายได้รวมต่อเดือนต่อครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี2553

(หน่วย : บาท/เดือน/ครัวเรือน)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
รายได้รวมของเฉลี่ย	31,281.25	30,772.73	46,921.35	37,180.56	36,538.98
รายได้จากการค้าขายเฉลี่ย	20,703.13	25,414.55	41,808.99	33,666.67	30,398.34
รายได้อื่นๆเฉลี่ย	10,578.13	5,358.18	5,112.36	3,513.89	6,140.64
จำแนกรายได้ตามอันตรายภาคชั้น					
ก. รายได้รวมต่อเดือน					
≤ 20,000 บาท	23.44	14.54	4.49	11.11	13.10
20,001 – 40,000 บาท	65.62	70.91	60.67	47.22	61.11
≥ 40,001 บาท	10.94	14.55	34.84	41.67	25.50
ต่ำสุด (บาท)	9,000.00	10,000.00	18,000.00	12,000.00	9,000.00
สูงสุด (บาท)	180,000.00	50,000.00	150,000.00	100,000.00	180,000.00
ข. รายได้จากการค้าขายต่อเดือน					
≤ 20,000 บาท	64.06	41.82	19.10	27.77	38.19
20,001 – 40,000 บาท	34.38	45.45	57.30	33.35	42.62
≥ 40,001 บาท	1.56	12.73	23.60	38.88	19.19
ต่ำสุด (บาท)	9,000.00	4,800.00	15,000.00	12,000.00	4,800.00
สูงสุด (บาท)	50,000.00	50,000.00	150,000.00	100,000.00	150,000.00
ค. รายได้อื่นๆต่อเดือน					
ไม่มี	42.19	56.36	60.67	68.06	56.82
≤ 20,000 บาท	51.56	40.00	39.33	31.94	40.71
20,001 – 40,000 บาท	4.68	3.64	0.00	0.00	2.08
≥ 40,001 บาท	1.57	0.00	0.00	0.00	0.39
ต่ำสุด (บาท)	6,000.00	7,500.00	8,000.00	7,500.00	7,500.00
สูงสุด (บาท)	140,000.00	21,000.00	20,000.00	20,000.00	140,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

รายได้จากการค้าขาย

รายได้ผู้ค้าปลีกพิจารณาตามอันตรายภาคชั้น ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร มีรายได้จากการค้าขายของครัวเรือนต่อเดือนสูงสุดอยู่ระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.62 มีรายได้จากการค้าขายต่ำสุด 4,800 บาท ต่อเดือน รายได้จากการค้าขายสูงสุด 150,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละประเภทผู้ค้าปลีก ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีรายได้จากการค้าขายในช่วง ที่มากกว่า 40,000 บาท สูงที่สุดถึงร้อยละ 38.88 เมื่อเทียบกับผู้ค้าปลีกที่มีรายได้ในช่วงนี้ต่ำสุด เพียงร้อยละ 1.56 คือผู้ค้าปลีกผัก และนอกจากนี้ผู้ค้าปลีกผักยังมีรายได้ในช่วง 20,000 บาทลงมา ซึ่งเป็นช่วงรายได้ที่ต่ำที่สุด สูงสุดอีกด้วย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.06 (ตารางที่ 8)

รายได้อื่นๆ

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 56.82 ซึ่งเกินครึ่งของจำนวนผู้ค้าปลีกที่เก็บข้อมูล รายได้อื่นๆในที่นี้คือรายได้ในครัวเรือนที่นอกเหนือจากรายได้จากการค้าขาย แสดงให้เห็นว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายได้หลักจากการค้าขาย โดยรายได้อื่นๆ มากที่สุดจะอยู่ในช่วง 20,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 40.71 ซึ่งผู้ค้าปลีกผัก มีรายได้อื่นๆ สูงที่สุด ร้อยละ 51.56 และรายได้อื่นๆ ที่สูงที่สุดสูงถึง 140,000.00 บาทต่อเดือน ผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีรายได้อื่นๆ ต่ำที่สุด ร้อยละ 31.94 (ตารางที่ 8)

รายจ่าย

รายจ่ายของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ประกอบด้วยรายจ่ายรวมของครัวเรือนต่อเดือน รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค รายจ่ายค่าเช่าแผง รายจ่ายค่าน้ำ – ค่าไฟ รายจ่ายค่าที่พักอาศัย รายจ่ายชำระหนี้ และรายจ่ายอื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้ ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 24,594.26 บาทต่อเดือน รายจ่ายที่สูงที่สุดคือรายจ่ายค่าอุปโภคบริโภค ซึ่งเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 12,352.82 บาท ต่อเดือน รองลงมาเป็นรายจ่ายในการชำระหนี้ เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 4,631.05 บาท ต่อเดือน รายจ่ายค่าที่พักอาศัย รายจ่ายอื่นๆ รายจ่ายค่าเช่าแผง และรายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณา แต่ละประเภทผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร พบว่า ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีรายจ่ายรวม รายจ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงที่สุด ผู้ค้าปลีกผักมีรายจ่ายรวมและ รายจ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำที่สุด อาจมีสาเหตุมาจากผู้ค้าปลีกผักมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด เลขส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายรวมในครัวเรือนต่ำสุดไปด้วย และเมื่อพิจารณารายจ่าย

ชำระหนี้พบว่า ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายจ่ายในการชำระหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงที่สุด 5,660.00 บาทต่อเดือน ซึ่งจากตารางที่ 7 ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนน้อยที่สุด อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ผู้ค้าปลีกผลไม้มีภาระหนี้สินจำนวนมากว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่นก็เป็นได้ (ตารางที่ 9)

รายจ่ายรวม

รายจ่ายรวมของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร แบ่งตามอันตรายภาคชั้น ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีรายจ่ายรวมอยู่ในช่วง 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.72 ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรทุกประเภทเกินครึ่งมีรายจ่ายอยู่ในช่วงนี้ ยกเว้นผู้ค้าปลีกผัก ซึ่งมีรายจ่ายในช่วง 20,001 – 40,000 บาท และต่ำกว่า 20,000 บาท ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 49.16 และ 47.73 ตามลำดับ โดยผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายจ่ายรวมสูงสุด 60,000.00 บาท และ รายจ่ายรวมต่ำสุด 5,000.00 บาท (ตารางที่ 9)

รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีรายจ่ายในการอุปโภคบริโภคอยู่ในช่วง 10,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 50.73 ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละประเภทของผู้ค้าปลีกพบว่า ผู้ค้าปลีกผัก และ ผู้ค้าปลีกผลไม้ส่วนใหญ่ มีรายจ่ายในการอุปโภคบริโภค 10,000 บาท ลงมา สูงถึงร้อยละ 75.00 และ 61.81 ตามลำดับ ส่วนผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ และ ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีรายจ่ายในการอุปโภคบริโภคอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.42 และ 50.00 ตามลำดับ ซึ่งรายจ่ายในการอุปโภคบริโภคสูงสุดของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรอยู่ที่ 30,000 บาท และ ต่ำสุดที่ 2,500 บาท (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 รายจ่ายรวมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
รายจ่ายรวมเฉลี่ย (บาท)	20,773.44	23,188.09	27,543.29	26,872.23	24,594.26
รายจ่ายอุปโภคบริโภคเฉลี่ย (บาท)	10,339.06	10,463.64	15,719.70	12,888.89	12,352.82
รายจ่ายค่าเช่าแผงเฉลี่ย (บาท)	3,351.56	3,556.36	3,797.75	3,375.00	3,520.17
รายจ่ายค่าน้ำค่าไฟเฉลี่ย (บาท)	895.31	921.82	1,332.58	1,018.06	1,041.94
รายจ่ายค่าที่พักรายวันเฉลี่ย (บาท)	1,368.75	2,368.09	2,379.78	3,330.56	2,361.80
รายจ่ายชำระหนี้เฉลี่ย (บาท)	4,685.94	5,660.00	3,392.13	4,786.11	4,631.05
รายจ่ายอื่นๆเฉลี่ย (บาท)	132.81	218.18	921.35	1,473.61	686.49
จำแนกรายจ่ายตามอันตรภาคชั้น					
ก. รายจ่ายรวมของครัวเรือน					
≤ 20,000 บาท	47.73	34.55	22.47	31.95	34.18
20,001 – 40,000 บาท	49.16	63.63	65.17	56.93	58.72
≥ 40,001 บาท	3.11	1.82	12.36	11.12	7.10
ต่ำสุด (บาท)	6,300.00	5,000.00	5,800.00	5,100.00	5,000.00
สูงสุด (บาท)	60,000.00	41,700.00	54,600.00	54,000.00	60,000.00
ข. รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค					
≤ 10,000 บาท	75.00	61.81	25.84	40.28	50.73
10,001 – 20,000 บาท	20.31	38.19	58.42	50.00	41.73
≥ 20,001 บาท	4.69	0.00	15.74	9.72	7.54
ต่ำสุด (บาท)	4,000.00	2,500.00	5,000.00	2,500.00	2,500.00
สูงสุด (บาท)	28,000.00	20,000.00	30,000.00	30,000.00	30,000.00
ค. รายจ่ายค่าเช่าแผง (บาท)					
ไม่มี	0.00	0.00	1.12	0.00	0.28
≤ 2,000 บาท	12.50	10.91	8.99	8.33	10.18
2,001 – 4,000 บาท	62.50	58.18	53.93	77.78	63.10
≥ 4,001 บาท	25.00	30.91	35.96	13.89	26.44
ต่ำสุด (บาท)	300.00	600.00	300.00	300.00	300.00
สูงสุด (บาท)	7,000.00	9,000.00	6,000.00	6,000.00	9,000.00

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ง. รายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ					
≤ 1,000 บาท	84.37	78.18	49.44	69.45	70.36
1,001 – 2,000 บาท	14.06	21.82	46.07	29.16	27.28
≥ 2,001 บาท	1.57	0.00	4.49	1.39	1.86
ต่ำสุด (บาท)	120.00	500.00	500.00	500.00	120.00
สูงสุด (บาท)	2,500.00	2,000.00	2,500.00	2,500.00	2,500.00
จ. รายจ่ายค่าที่พักอาศัย					
ไม่มี	60.94	56.36	69.67	65.28	63.06
≤ 10,000 บาท	39.06	40.00	19.10	22.22	30.10
10,001 – 20,000 บาท	0.00	3.64	6.74	12.50	5.72
≥ 20,001 บาท	0.00	0.00	4.49	0.00	1.12
ต่ำสุด (บาท)	2,000.00	2,500.00	2,500.00	3,500.00	2,000.00
สูงสุด (บาท)	25,000.00	12,000.00	26,000.00	15,000.00	26,000.00
ฉ. รายจ่ายชำระหนี้					
ไม่มี	30.75	18.18	39.33	41.67	32.48
≤ 10,000 บาท	59.88	70.91	51.68	47.22	57.42
10,001 – 20,000 บาท	7.81	10.91	8.99	8.33	9.01
≥ 20,001 บาท	1.56	0.00	0.00	2.78	1.09
ต่ำสุด (บาท)	1,500.00	1,500.00	1,400.00	1,500.00	1,400.00
สูงสุด (บาท)	24,000.00	18,200.00	13,500.00	23,000.00	24,000.00
ช. รายจ่ายอื่นๆ					
ไม่มี	98.44	94.55	89.82	80.55	90.84
≤ 10,000 บาท	1.56	5.45	10.18	13.89	7.77
10,001 – 20,000 บาท	0.00	0.00	0.00	5.56	1.39
≥ 20,001 บาท	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ต่ำสุด (บาท)	8,500.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00	4,000.00
สูงสุด (บาท)	8,500.00	4,000.00	10,000.00	12,000.00	12,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

รายจ่ายค่าเช่าแผง

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายจ่ายค่าเช่าแผงส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2,001 – 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.10 โดยมีรายจ่ายค่าเช่าแผงสูงสุดอยู่ที่ 9,000 บาท ต่อเดือน และ ต่ำสุดที่ 300 บาท ต่อเดือน ซึ่งผู้ที่มีรายจ่ายค่าเช่าแผงที่ต่ำกว่า 2,000 บาท ลงมา จะเป็นเจ้าของแผงตัวเอง และรายจ่ายจะเป็นรายจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟของแผง มากกว่าเป็นค่าเช่าแผง (ตารางที่ 9)

รายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ 1,000 บาท ลงมา คิดเป็นร้อยละ 70.36 ยกเว้นผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ที่มีรายจ่ายค่าน้ำ – ค่าไฟ ใกล้เคียงระหว่าง 1,000 บาท ลงมา และ 1,001 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.44 และ 46.07 ตามลำดับ โดยผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ สูงสุดอยู่ที่ 2,500.00 บาทต่อเดือน และต่ำสุดอยู่ที่ 120.00 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 9)

รายจ่ายค่าที่พักอาศัย

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีรายจ่ายค่าที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 63.06 ซึ่งเกินครึ่งของจำนวนผู้ค้าปลีกที่เก็บข้อมูล ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของตนเอง หรืออาศัยอยู่กับคนในครอบครัว สำหรับผู้ค้าปลีกที่มีรายจ่ายค่าที่พักอาศัยจะมีรายจ่ายอยู่ที่ 10,000 บาท ลงมา คิดเป็นร้อยละ 30.10 โดยมีรายจ่ายสูงสุดอยู่ที่ 26,000 บาท และ ต่ำสุดอยู่ที่ 2,000 บาท ซึ่งรายจ่ายค่าที่พักอาศัยมีทั้งรายจ่ายที่เช่าอาศัย และรายจ่ายในการผ่อนเงินกู้ค่าซื้อบ้านกับธนาคาร (ตารางที่ 9)

รายจ่ายชำระหนี้

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรทุกประเภทมีรายจ่ายชำระหนี้เกินครึ่งของจำนวนผู้ค้าปลีกที่เก็บข้อมูล ผู้ค้าปลีกที่มีรายจ่ายชำระหนี้สูงสุดคือ ผู้ค้าปลีกผลไม้ มีรายจ่ายชำระหนี้ในช่วง 10,000.00 บาท ลงมา คิดเป็นร้อยละ 70.91 ส่วนผู้ค้าปลีกที่มีรายจ่ายชำระหนี้ต่ำสุดคือ ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ซึ่งร้อยละ 41.67 ไม่มีรายจ่ายในการชำระหนี้ (ตารางที่ 9)

รายจ่ายอื่นๆ

รายจ่ายอื่นๆ จะเป็นรายจ่ายค่าน้ำมันรถในการขนส่งสินค้า และเป็นรายจ่ายในการจ้างแรงงาน ซึ่งผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่จะไม่มีรายจ่ายอื่นๆเหล่านี้ ที่มีรายจ่ายสูงที่สุดจะเป็นผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีรายจ่ายอื่นๆสูงสุดอยู่ในช่วง 10,000.00 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 13.89 เนื่องจากบางครั้งผู้ค้าปลีกจะไปซื้อสินค้าเองถึงแหล่งค้าส่ง เช่น มหาชัย เป็นต้น (ตารางที่ 9)

รายได้สุทธิ

รายได้สุทธิของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 12,152.94 บาทต่อเดือน โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงที่สุด 19,378.65 บาทต่อเดือน ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่ำที่สุด 7,583.64 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาดตามอันตรายภาคชั้น ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายได้สุทธิอยู่ใน ช่วง 5,000.00 บาทลงมา สูงที่สุด ร้อยละ 33.81 ซึ่งผู้ค้าปลีกผักมีรายได้สุทธิในช่วงนี้สูงที่สุด ร้อยละ 45.31 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 รายได้สุทธิต่อเดือนต่อครัวเรือนของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : บาท/เดือน/ครัวเรือน)

รายการ	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	รวม
	ผัก	ผลไม้	เนื้อสัตว์	อาหารทะเล	
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
รายได้สุทธิ	10,507.81	7,583.64	19,378.65	11,141.67	12,152.94
จำแนกรายได้ตามอันตรายภาคชั้น					
≤ 5,000 บาท	45.31	36.36	20.23	33.33	33.81
5,001 – 10,000 บาท	21.88	45.45	21.35	31.95	30.16
10,001 – 20,000 บาท	18.75	14.55	29.21	23.61	21.53
≥ 20,001 บาท	14.06	3.64	29.21	11.11	14.50
ต่ำสุด (บาท)	300.00	100.00	600.00	900.00	100.00
สูงสุด (บาท)	127,600.00	30,050.00	120,900.00	64,500.00	127,600.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าปลีกของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ หรือระยะเวลาที่ขายมาแล้ว สูงสุดอยู่ในช่วง 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.08 ซึ่งส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพคิดเป็นร้อยละใกล้เคียงกันในช่วง 16 – 20 ปี และ 11 – 15 ปี ปี คิดเป็นร้อยละ 22.32 และ 21.18 ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเฉลี่ยอยู่ที่ 15.61 ปี สูงสุด 43 ปี และต่ำสุดที่ 1 ปี เมื่อพิจารณาตามผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท ผู้ค้าปลีกผัก มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ หรือระยะเวลาที่ขายมาแล้วเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับผู้ค้าปลีกประเภทอื่นๆ คือ 16.23 ปี และจากข้อมูลผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ผู้ค้าปลีกผักมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ สูงสุดถึง 43 ปี ส่วนต่ำสุดอยู่ที่ 1 ปี คือผู้ค้าปลีกอาหารทะเล (ตารางที่ 11)

การสั่งซื้อสินค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีการสั่งซื้อสินค้า 7 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 68.89 ซึ่งเมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท พบว่าผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ผู้ค้าปลีกผัก ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีการสั่งซื้อสินค้า 7 ครั้งต่อสัปดาห์สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 100 92.20 และ 59.72 ตามลำดับ การที่ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีการสั่งซื้อสินค้าทุกวันเนื่องจากข้อจำกัดของสินค้าที่ต้องสดใหม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ซึ่งต่างจากสินค้าเกษตรอีก 3 ประเภทที่สามารถ เก็บไว้จำหน่ายได้นานกว่า ส่วนผู้ค้าปลีกผลไม้มีการสั่งซื้อสินค้า สูงสุด 3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 11 ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพค้าปลีกของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพค้าปลีก					
1-5 ปี					
1-5 ปี	12.50	10.91	3.34	6.94	8.42
6-10 ปี	29.69	34.55	25.85	22.22	28.08
11-15 ปี	10.94	21.82	26.97	25.00	21.18
16-20 ปี	21.88	18.18	26.98	22.22	22.32
21-25 ปี	4.69	1.82	4.49	5.56	4.14
26-30 ปี	15.62	12.72	12.37	13.89	13.65
31-35 ปี	1.56	0.00	0.00	4.17	1.43
36-40 ปี	1.56	0.00	0.00	0.00	0.39
> 40 ปี	1.56	0.00	0.00	0.00	0.39
เฉลี่ย (ปี)	16.23	14.67	15.63	15.92	15.61
ต่ำสุด (ปี)	3.00	5.00	2.00	1.00	1.00
สูงสุด (ปี)	43.00	30.00	30.00	35.00	43.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 12 การสั่งซื้อสินค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
จำนวนครั้งในการสั่งซื้อ สินค้า/สัปดาห์					
1 ครั้ง	3.12	7.27	0.00	8.33	4.68
2 ครั้ง	0.00	25.45	0.00	8.33	8.45
3 ครั้ง	1.56	40.00	0.00	18.06	14.91
4 ครั้ง	1.56	23.64	0.00	5.56	7.69
5 ครั้ง	1.56	0.00	0.00	0.00	0.39
7 ครั้ง	92.20	3.64	100.00	59.72	68.89
มูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/ครั้ง					
≤ 10,000 บาท	95.32	92.72	42.70	45.84	69.15
10,001 – 20,000 บาท	4.68	3.64	40.44	48.60	24.34
≥ 20,001 บาท	0.00	3.64	16.86	5.56	6.52
เฉลี่ย (บาท)	5,570.31	9,454.55	15,157.30	12,555.56	10,684.43
ต่ำสุด (บาท)	2,000.00	1,000.00	5,000.00	4,000.00	1,000.00
สูงสุด (บาท)	20,000.00	40,000.00	50,000.00	30,000.00	50,000.00
มูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/สัปดาห์					
≤ 50,000 บาท	92.18	92.72	17.98	51.40	63.57
50,001 – 100,000 บาท	6.25	5.46	31.46	34.73	19.48
≥ 100,001 บาท	1.57	1.82	50.56	13.87	16.96
เฉลี่ย (บาท)	35,054.69	28,654.55	106,101.12	60,069.44	57,469.95
ต่ำสุด (บาท)	9,000.00	1,000.00	35,000.00	40,000.00	1,000.00
สูงสุด (บาท)	105,000.00	160,000.00	350,000.00	140,000.00	350,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งสูงสุด 10,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 69.15 โดยมีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งเฉลี่ยอยู่ที่ 10,684.43 บาท และมูลค่าสูงสุดในการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งอยู่ที่ 50,000 บาท ต่ำสุด 1,000 บาท เมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกแต่ละประเภท พบว่าผู้ค้าปลีกผัก มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งต่ำสุดและ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งสูงสุด เนื่องจากราคาดันทุนของผักราคาถูกทำให้มูลค่าในการสั่งซื้อต่อครั้งของผู้ค้าปลีกผักต่ำสุด เมื่อพิจารณาเทียบกับสินค้าเกษตรอีก 3 ประเภท และเช่นเดียวกันราคาดันทุนของเนื้อสัตว์ราคาค่อนข้างสูง ทำให้มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งของผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์สูงกว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรประเภทอื่นๆ (ตารางที่ 12)

มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์สูงสุดอยู่ในช่วง 50,000 บาทลงมา คิดเป็นร้อยละ 63.57 โดยมีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์เฉลี่ยอยู่ที่ 57,469.95 บาท และมูลค่าสูงสุดในการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์อยู่ที่ 350,000.00 บาท ต่ำสุด 1,000.00 บาท เมื่อพิจารณาผู้ค้าปลีกแต่ละประเภท พบว่าผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าเฉลี่ยต่อสัปดาห์สูงสุด อาจเป็นเพราะผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีมูลค่าสั่งซื้อต่อครั้งและจำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์สูงสุด ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์ต่ำสุดเนื่องจากผู้ค้าปลีกผลไม้มีจำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์น้อยที่สุด (ตารางที่ 12)

การได้รับเครดิตการค้า

การได้รับเครดิตในการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร พิจารณาเป็นผู้ที่มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง 10,000 บาท ลงมา และ มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งมากกว่า 10,000 บาท โดยผู้ค้าปลีกที่มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง 10,000 บาท ลงมา คือผู้ค้าปลีกผลไม้ และ ผู้ค้าปลีกผัก ที่ได้รับเครดิตการค้าค่อนข้างสูง คิดเป็นร้อยละ 41.82 และ 32.81 เนื่องจากผู้ค้าปลีกผลไม้ และ ผู้ค้าปลีกผัก ส่วนใหญ่มีมูลค่าการสั่งซื้อต่อครั้ง 10,000 บาท ลงมา (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การได้รับเครดิตการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร
ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
การได้รับเครดิตการค้า					
มูลค่าสั่งซื้อ $\leq 10,000$ บาท/ครั้ง					
ได้รับ	32.81	41.82	7.86	15.28	24.44
ไม่ได้รับ	62.50	47.27	26.97	31.94	42.17
มูลค่าสั่งซื้อ $\geq 10,001$ บาท/ครั้ง					
ได้รับ	0.00	3.64	35.96	44.45	21.01
ไม่ได้รับ	4.69	7.27	29.21	8.33	12.38
จำนวนวันได้รับเครดิตการค้า					
0 วัน	67.19	52.73	56.18	40.28	54.10
1 วัน	29.69	1.82	43.82	23.61	24.74
2 วัน	1.56	36.36	0.00	22.22	15.04
3 วัน	0.00	0.00	0.00	8.33	2.08
7 วัน	0.00	9.09	0.00	5.56	3.66
20 วัน	1.56	0.00	0.00	0.00	0.39
มูลค่าสั่งซื้อ $\leq 10,000$ บาท/ครั้ง					
1 วัน	90.48	4.35	100.00	81.82	69.16
2 วัน	4.76	82.61	0.00	18.18	26.39
3 วัน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7 วัน	0.00	13.04	0.00	0.00	3.26
20 วัน	4.76	0.00	0.00	0.00	1.19
มูลค่าสั่งซื้อ $\geq 10,001$ บาท/ครั้ง					
1 วัน	0.00	0.00	100.00	25.00	60.61
2 วัน	0.00	50.00	0.00	43.75	22.73
3 วัน	0.00	50.00	0.00	18.75	9.09
7 วัน	0.00	0.00	0.00	12.50	7.58
20 วัน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ส่วนผู้ค้าปลีกที่มี มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งมากกว่า 10,000 บาท พบว่าผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ได้รับเครดิตการค้าสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 44.45 และ ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ได้รับเครดิตการค้า คิดเป็นร้อยละ 35.96 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีมูลค่าการสั่งซื้อต่อครั้งสูงสุดแต่ได้รับเครดิตน้อยราย (ตารางที่ 13)

จำนวนวันที่ได้รับเครดิตการค้า

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง 10,000 บาท ลงมา ส่วนใหญ่ได้รับเครดิตการค้าจำนวน 1 วัน โดยเฉพาะผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 อาจเป็นเพราะผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ส่วนใหญ่มีการสั่งซื้อสินค้า 7 ครั้ง ต่อสัปดาห์ นอกจากนี้มีผู้ค้าปลีกผลไม้ได้รับเครดิตสูงสุด 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 82.61 ส่วนผู้ค้าปลีกที่มี มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งมากกว่า 10,000 บาท ส่วนใหญ่ได้รับเครดิตการค้าจำนวน 1 วัน เช่นกัน ยกเว้นผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ได้รับเครดิตการค้าจำนวน 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 43.75 (ตารางที่ 13)

พฤติกรรมการก่อกหนี้

การใช้เงินกู้เพื่อหมุนเวียนในการค้า

จากการสำรวจผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรร้อยละ 41.68 มีการกู้เงินมาเพื่อใช้หมุนเวียนในการค้า โดยผู้ค้าปลีกผลไม้มีการกู้เงินเพื่อใช้ในการค้าสูงสุด ร้อยละ 52.73 ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีการกู้เงินเพื่อใช้ในการค้าน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.83 โดยจำนวนเงินกู้ที่ต้องการใช้ในการหมุนเวียนในการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรสูงสุดอยู่ที่ 75,001 -100,000 บาท เฉลี่ย 75,982.23 บาท ซึ่งจำนวนเงินกู้ที่ต้องการใช้หมุนเวียนในการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรแต่ละประเภท ใกล้เคียงกับจำนวนมูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การใช้เงินกู้เพื่อหมุนเวียนในการค้าของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
การกู้เงินเพื่อหมุนเวียน การค้า					
ไม่มี	62.50	47.27	65.17	58.33	58.32
มี	37.50	52.73	34.83	41.67	41.68
จำนวนเงินกู้ที่ต้องการใช้ หมุนเวียนในการค้า					
ไม่ต้องการ	28.12	14.55	38.20	26.39	26.82
10,000 – 25,000 บาท	18.75	7.27	2.25	1.38	7.41
25,001 – 50,000 บาท	37.50	38.18	15.73	22.23	28.41
50,001 – 75,000 บาท	1.57	0.00	3.37	5.56	2.63
75,001 – 100,000 บาท	14.06	38.18	26.97	34.72	28.48
≥ 100,001 บาท	0.00	1.82	13.48	9.72	6.26
เฉลี่ย (บาท)	48,804.34	68,958.33	96,727.27	89,438.96	75,982.23
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	10,000.00	20,000.00	20,000.00	10,000.00
สูงสุด (บาท)	100,000.00	100,000.00	200,000.00	200,000.00	200,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

แหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการหมุนเวียนในการค้า

จากการสำรวจผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการคาดการณ์จำนวนเงินกู้ที่สามารถจะกู้ได้ในระบบ ซึ่งส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าไม่สามารถกู้เงินในระบบได้ ถึงร้อยละ 58.44 ส่วนจำนวนเงินกู้ที่คาดการณ์ว่าสามารถกู้ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 22,477.79 บาท สำหรับเงินกู้นอกระบบ ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการคาดการณ์ว่าสามารถกู้ได้มากกว่าในระบบ ซึ่งคาดว่าสามารถกู้ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 32,648.44 บาท นี่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ เป็นเพราะการคาดการณ์ว่าไม่สามารถเข้าถึงเงินกู้ในระบบได้ (ตารางที่ 15)

ภาระหนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

จากการสำรวจผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ค้าปลีกส่วนใหญ่มีหนี้สินสูงถึงร้อยละ 71.86 ซึ่งเป็นหนี้สินทั้งในระบบ และนอกระบบ โดยมีผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่กู้เงินในระบบ ร้อยละ 60.37 ส่วนใหญ่เป็นหนี้กับธนาคาร บริษัทสินเชื่อ จำกัด ห้างร้าน และเป็นผู้ที่กู้เงินนอกระบบ ร้อยละ 42.50 ส่วนใหญ่เป็นหนี้กับนายทุน และญาติพี่น้อง (ตารางที่ 16)

หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในระบบ

ก. ธนาคาร

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินกับธนาคารคิดเป็นร้อยละ 32.09 ซึ่งผู้ค้าปลีกผลไม่ มีหนี้สินกับธนาคารสูงสุด ผู้ค้าปลีกผักมีหนี้สินกับธนาคารต่ำสุด วัตถุประสงค์ในการกู้เงินกับธนาคารของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ส่วนใหญ่เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ รองลงมาเพื่อเป็นทุนการค้า นอกจากนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชำระหนี้ การศึกษาบุตร และเพื่อซื้อจักรยานยนต์ ตามลำดับ ซึ่งผู้ค้าปลีกผักและผู้ค้าปลีกผลไม่มีการกู้เงินจากธนาคารเพื่อเป็นทุนในการค้าสูงสุด ร้อยละ 62.50 และ 45.45 ตามลำดับ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 15 แหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการหมุนเวียนในการค้า ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด
สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
จำนวนเงินกู้ที่คาดว่าจะสามารถกู้ได้ ในระบบ					
ไม่ได้	68.75	45.45	58.43	61.11	58.44
10,000 – 25,000 บาท	10.94	5.45	0.00	0.00	4.10
25,001 – 50,000 บาท	18.75	38.18	22.46	27.78	26.79
50,001 – 75,000 บาท	0.00	0.00	2.25	0.00	0.56
75,001 – 100,000 บาท	1.56	10.92	14.61	11.11	9.55
≥ 100,001 บาท	0.00	0.00	2.25	0.00	0.56
เฉลี่ย (บาท)	10,234.38	27,454.55	30,000.00	22,222.22	22,477.79
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	10,000.00	30,000.00	30,000.00	10,000.00
สูงสุด (บาท)	100,000.00	100,000.00	200,000.00	100,000.00	200,000.00
นอกระบบ					
ไม่ได้	43.75	40.00	59.55	37.50	45.20
10,000 – 25,000 บาท	21.87	12.73	5.62	8.33	12.14
25,001 – 50,000 บาท	25.00	27.27	15.73	25.00	23.25
50,001 – 75,000 บาท	0.00	7.27	4.49	9.72	5.37
75,001 – 100,000 บาท	9.38	12.73	8.99	13.89	11.25
≥ 100,001 บาท	0.00	0.00	5.62	5.56	2.80
เฉลี่ย (บาท)	24,843.75	32,363.64	29,775.28	43,611.11	32,648.44
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	10,000.00	10,000.00	20,000.00	10,000.00
สูงสุด (บาท)	100,000.00	100,000.00	200,000.00	200,000.00	200,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 16 ภาระหนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามแหล่งเงินกู้ ปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
การมีหนี้สินของผู้ค้าปลีก					
ไม่มี	29.68	20.00	33.71	29.17	28.14
มี	70.32	80.00	66.29	70.83	71.86
กู้เงินในระบบ	54.68	78.18	47.19	68.06	60.37
ธนาคาร	25.00	40.00	25.84	37.50	32.09
กองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มออมทรัพย์	3.12	0.00	0.00	1.39	1.13
บัตรเครดิต	1.56	0.00	3.37	1.39	1.58
สถาบันการเงินอื่นๆ	3.12	0.00	2.25	1.39	1.69
บริษัทสินเชื่อ, จำนำทะเบียนรถ	21.88	38.18	15.73	26.39	25.55
กู้เงินนอกระบบ	45.31	60.00	34.83	36.11	42.50
นายทุน	26.56	29.09	20.22	9.72	21.40
ญาติพี่น้อง	18.75	27.27	11.24	26.39	20.91
เพื่อน	0.00	3.64	3.37	0.00	1.75

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร เฉลี่ยอยู่ที่ 697,883.42 บาท จำนวนเงินกู้สูงสุดอยู่ที่ 2,700,000.00 บาท และต่ำสุดอยู่ที่ 10,000.00 บาท โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีจำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ในการกู้ส่วนใหญ่เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ ทำให้วงเงินกู้สูง และผู้ค้าปลีกผักมีจำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยต่ำสุด ในส่วนของจำนวนเงินกู้คงเหลือของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร เฉลี่ยอยู่ 406,360.75 บาท จำนวนเงินกู้คงเหลือสูงสุดอยู่ที่ 2,000,000.00 บาท และต่ำสุดอยู่ที่ 5,000.00 บาท โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยสูงสุด และผู้ค้าปลีกผักมีจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยต่ำสุดเช่นกัน สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะยาว คือมากกว่า 10 ปี เพราะเป็นเงินกู้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ ส่วนที่เหลือก็จะเงินกู้ระยะสั้น 1 ปี และ 3 ปี (ตารางที่ 17)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่อยู่ที่ ร้อยละ 7 ต่อปี โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดอยู่ที่ ร้อยละ 6 ต่อปี และสูงสุดอยู่ที่ ร้อยละ 9 ต่อปี การชำระหนี้ส่วนใหญ่เป็นการผ่อนชำระรายเดือนเกือบทั้งหมด โดยจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 7,448.98 บาท หลักประกันจะเป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง กลุ่มบุคคลค้าประกัน และบุคคลค้าประกัน ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆ ครั้งเป็นส่วนใหญ่ มีบ้างจะเป็นผู้ค้าปลีกผลไม้ที่มีการกู้ยืม ปีละ 1 ครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ อยู่ในช่วงระยะเวลา 16 – 30 วัน เฉลี่ยอยู่ที่ 20.36 วัน ต่ำสุด 7 วัน และสูงสุด 30 วัน (ตารางที่ 17)

ข. กองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มออมทรัพย์

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่จะไม่มีหนี้สิน กับ กองทุนหมู่บ้าน หรือกลุ่มออมทรัพย์ ส่วนผู้ที่ไม่มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ผู้ค้าปลีกผัก และ ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนในการค้า จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 36,666.67 บาท และจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 23,333.33 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะสั้น คือ 1 ปี และ 2 ปี (ตารางที่ 18)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดอยู่ที่ ร้อยละ 6 ต่อปี ร้อยละ 9 ต่อปี และสูงสุดอยู่ที่ ร้อยละ 12 ต่อปี การชำระหนี้เป็นการผ่อนชำระรายเดือนทั้งหมด โดยจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 2,100.00บาท หลักประกันจะเป็น กลุ่มบุคคลค้าประกัน และบุคคลค้าประกัน ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆ ครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ อยู่ในช่วงระยะเวลา 4 – 7 วัน และ 8 – 15 วัน เฉลี่ยอยู่ที่ 8.00 วัน จะสังเกตได้ว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน หรือกลุ่มออมทรัพย์น้อย อาจจะเป็นสาเหตุมาจากผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มดังกล่าว (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 17 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครในระบบ ปี 2553:
ธนาคาร

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ก. ธนาคาร					
ไม่มีหนี้สินกับธนาคาร	75.00	60.00	74.16	62.50	67.92
มีหนี้สินกับธนาคาร	25.00	40.00	25.84	37.50	32.09
วัตถุประสงค์ในการกู้					
เพื่อเป็นทุนการค้า	62.50	45.45	34.78	33.33	44.02
เพื่อการศึกษาบุตร	0.00	0.00	8.70	0.00	2.18
เพื่อชำระหนี้	0.00	4.55	4.35	0.00	2.23
เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	37.50	45.45	52.17	66.67	50.45
เพื่อซื้อจักรยานยนต์	0.00	4.55	0.00	0.00	1.14
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	56.25	40.91	21.74	29.64	37.14
50,001 – 200,000 บาท	6.25	9.08	13.04	3.71	8.02
200,001 – 400,000 บาท	0.00	4.55	8.70	0.00	3.31
400,001 – 800,000 บาท	25.00	4.55	4.35	11.11	11.25
≥ 800,001 บาท	12.50	40.91	52.17	55.54	40.28
เฉลี่ย (บาท)	328,437.50	534,545.45	1,105,217.39	823,333.33	697,883.42
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	20,000.00	30,000.00	30,000.00	10,000.00
สูงสุด (บาท)	1,200,000.00	1,500,000.00	2,700,000.00	1,800,000.00	2,700,000.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนเงินกู้ยืมเหลือ					
≤ 50,000 บาท	56.25	40.91	34.78	33.33	41.32
50,001 – 200,000 บาท	6.25	22.73	17.39	0.00	11.59
200,001 – 400,000 บาท	18.75	9.09	0.00	11.11	9.74
400,001 – 800,000 บาท	18.75	22.73	13.05	48.15	25.67
≥ 800,001 บาท	0.00	4.54	34.78	7.41	11.68
เฉลี่ย (บาท)	211,562.50	267,954.55	695,000.00	450,925.93	406,360.75
ต่ำสุด (บาท)	5,000.00	5,000.00	5,000.00	10,000.00	5,000.00
สูงสุด (บาท)	800,000.00	1,000,000.00	2,000,000.00	1,000,000.00	2,000,000.00
ระยะเวลาในการกู้					
6 เดือน	0.00	0.00	0.00	7.41	1.85
1 ปี	18.75	4.54	0.00	3.70	6.75
3 ปี	12.50	22.73	0.00	7.41	10.66
5 ปี	0.00	9.09	8.70	3.70	5.37
10 ปี	0.00	0.00	4.35	0.00	1.09
> 10 ปี	68.75	63.64	86.95	77.78	74.28
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
6	62.50	27.27	30.43	25.93	36.53
7	18.75	31.82	47.83	59.26	39.42
8	6.25	4.55	8.71	3.70	5.80
9	12.50	36.36	13.03	11.11	18.25
การชำระหนี้					
รายเดือน	100.00	95.45	100.00	100.00	98.86
รายปี	0.00	4.55	0.00	0.00	1.14

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	75.00	50.00	43.48	33.33	50.45
5,001 – 10,000 บาท	25.00	31.82	13.04	33.33	25.80
10,001 – 20,000 บาท	0.00	9.09	26.09	33.34	17.13
≥ 20,001 บาท	0.00	9.09	17.39	0.00	6.62
เฉลี่ย (บาท)	3,287.50	9,522.73	9,678.26	7,307.41	7,448.98
ต่ำสุด (บาท)	900.00	1,400.00	1,400.00	1,000.00	900.00
สูงสุด (บาท)	9,800.00	70,000.00	26,000.00	15,000.00	70,000.00
หลักประกัน					
ที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง	37.50	50.00	65.22	66.67	54.85
บุคคลค้ำประกัน	6.25	18.18	13.04	7.41	11.22
กลุ่มค้ำประกัน	56.25	31.82	21.74	25.92	33.93
ความถี่ในการกู้ยืม					
ปีละ 1 ครั้ง	0.00	9.09	0.00	0.00	2.27
นานๆครั้ง	100.00	90.91	100.00	100.00	97.73
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
8-15 วัน	25.00	9.09	26.09	25.93	21.53
16-30 วัน	75.00	90.91	73.91	74.07	78.47
เฉลี่ย (วัน)	20.65	21.27	19.56	19.96	20.36
ต่ำสุด (วัน)	10.00	14.00	7.00	7.00	7.00
สูงสุด (วัน)	30.00	30.00	30.00	30.00	30.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ค. บัตรเครดิต

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินบัตรเครดิต ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน และ เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนสูงสุด ผู้ค้าปลีกผัก และ ผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน ส่วนผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีหนี้สินบัตรเครดิต (ตารางที่ 19)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 13,833.33 บาท และจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 9,833.33 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ไม่มีระยะเวลา ซึ่งจะมีการระบอ้อยละการชำระขั้นต่ำของวงเงินที่ใช้ และนอกจากนี้เป็นเงินกู้ระยะสั้น 1 ปี ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 6 ต่อปี และ ร้อยละ 28 ต่อปี การชำระหนี้เป็นการผ่อนชำระรายเดือนทั้งหมด โดยจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 2,483.33 บาท และไม่มีหลักประกันในการกู้ยืม ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆครั้งเป็นส่วนใหญ่ มีบ้างจะเป็นผู้ค้าปลีกผักที่มีการกู้ยืม 6 เดือนครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ได้รับทันที (ตารางที่ 19)

ง. สถาบันการเงินอื่นๆ

สถาบันการเงินอื่นๆ เช่น อีออน เฟิร์ชชอย ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สิน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน และ เพื่อซื้อจักรยานยนต์ โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ และ อาหารทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือนสูงสุด ผู้ค้าปลีกผัก มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อจักรยานยนต์ ส่วนผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่นๆ (ตารางที่ 20)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 16,250.00 บาท โดยผู้ค้าปลีกผักมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ยสูงสุด และจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยของผู้ค้าปลีกอยู่ที่ 8,500.00 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะสั้น 6 เดือน 1 ปี และ 2 ปี ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 6 และ 12 ต่อปี การชำระหนี้เป็นการผ่อนชำระรายเดือนทั้งหมด โดยจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 1,525.00 บาท ในส่วนของหลักประกันส่วนใหญ่ไม่มีหลักประกันคิดเป็นร้อยละ 80 กรณีที่มีหลักประกันจะใช้บุคคลค้ำประกัน ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆครั้งเป็นส่วนใหญ่ ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ได้รับทันที และร้อยละ 20 ได้รับใน 8-15 วัน (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 18 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครในระบบ ปี 2553:
กองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มออมทรัพย์

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ข. กองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มออมทรัพย์					
ไม่มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน	96.88	100.00	100.00	98.61	98.87
มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน	3.12	0.00	0.00	1.39	1.13
วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อเป็นทุนการค้า	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	30,000.00	0.00	0.00	50,000.00	36,666.67
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	20,000.00	0.00	0.00	30,000.00	23,333.33
ระยะเวลาในการกู้					
1 ปี	50.00	0.00	0.00	100.00	66.67
2 ปี	50.00	0.00	0.00	0.00	33.33
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
6	50.00	0.00	0.00	0.00	33.33
9	0.00	0.00	0.00	100.00	33.33
12	50.00	0.00	0.00	0.00	33.34
การชำระหนี้					
รายเดือน	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	1,950.00	0.00	0.00	2,400.00	2,100.00
หลักประกัน					
บุคคลค้ำประกัน	50.00	0.00	0.00	100.00	66.67
กลุ่มค้ำประกัน	50.00	0.00	0.00	0.00	33.33

ตารางที่ 18 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
ความถี่ในการกู้ยืม นานๆครั้ง	100.00	0.00	0.00	100.00	100.00
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
4-7 วัน	100.00	0.00	0.00	0.00	66.67
8-15 วัน	0.00	0.00	0.00	100.00	33.33
เฉลี่ย (วัน)	7.00	0.00	0.00	10.00	8.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 19 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครในระบบ ปี 2553:
บัตรเครดิต

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ค. บัตรเครดิต					
ไม่มีหนี้สินบัตรเครดิต	98.44	100.00	96.63	98.61	98.42
มีหนี้สินบัตรเครดิต	1.56	0.00	3.37	1.39	1.58
วัตถุประสงค์ในการกู้					
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน	100.00	0.00	0.00	100.00	40.00
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	12,000.00	0.00	13,333.33	30,000.00	13,833.33
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	6,000.00	0.00	13,333.33	20,000.00	9,833.33

ตารางที่ 19 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
ระยะเวลาในการกู้					
1 ปี	100.00	0.00	0.00	0.00	20.00
ไม่มีระยะเวลา	0.00	0.00	100.00	100.00	80.00
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
6	100.00	0.00	0.00	0.00	20.00
28	0.00	0.00	100.00	100.00	80.00
การชำระหนี้					
รายเดือน	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	1,600.00	0.00	4,333.33	4,000.00	2,483.33
หลักประกัน					
ไม่มีหลักประกัน	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
ความถี่ในการกู้ยืม					
6 เดือนต่อครั้ง	100.00	0.00	0.00	0.00	20.00
นานๆครั้ง	0.00	0.00	100.00	100.00	80.00
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
ได้รับทันที	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

จ. บริษัทลีสซิ่ง, จำนำทะเบียนรถ

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินกับบริษัทลีสซิ่ง, จำนำทะเบียนรถ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อรถยนต์ ซื้อรถจักรยานยนต์ เพื่อเป็นทุนการค้า และเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนตามลำดับ โดยผู้ค้าปลีกผลไม้ มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อรถยนต์สูงสุด รองลงมาเป็นผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ส่วนผู้ค้าปลีกผักมีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อจักรยานยนต์สูงสุด ซึ่งจะสังเกตได้ว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้สินเพื่อซื้อรถยนต์ค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะรถยนต์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการใช้ขนส่งสินค้า (ตารางที่ 21)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 395,043.86 บาท โดยจำนวนเงินกู้ส่วนใหญ่มากกว่า 400,000 บาท รองลงมาคือ 200,001 – 400,000 บาท และ 50,000 บาทลงมา ตามลำดับ จำนวนเงินกู้สูงสุด 700,000.00 บาท ต่ำสุด 40,000.00 บาท และจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 128,717.42 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะ 5 ปี รองลงมาจะเป็น 6 ปี 2 ปี 3 ปี และ 1 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 21)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่อยู่ที่ ร้อยละ 8 ต่อปี โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดอยู่ที่ ร้อยละ 4 ต่อปี ซึ่งจะเป็นอัตราดอกเบี้ยของการซื้อรถยนต์ และอัตราดอกเบี้ยสูงสุดอยู่ที่ ร้อยละ 24 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อบุคคลที่เป็นการใช้ทะเบียนรถ ค้ำประกัน การชำระหนี้เป็นการผ่อนชำระรายเดือนทั้งหมด โดยจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 6,668.70 บาท สูงสุด 11,000.00 บาท ต่ำสุด 2,100.00 บาท หลักประกันจะเป็นบุคคลค้ำประกัน และ กลุ่มบุคคลค้ำ ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆ ครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ อยู่ในช่วงระยะเวลา 8-15 วัน และ 4-7 วัน เฉลี่ยอยู่ที่ 11.35 วัน ต่ำสุด 5.00 วัน สูงสุด 30.00 วัน (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 20 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรในระบบ ปี 2553 : สถาบันการเงินอื่นๆ

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ง. สถาบันการเงินอื่นๆ					
ไม่มีหนี้สินสถาบันการเงินอื่นๆ	96.88	100.00	97.75	98.61	98.31
มีหนี้สินสถาบันการเงินอื่นๆ	3.12	0.00	2.25	1.39	1.69
วัตถุประสงค์ในการกู้					
เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน	0.00	0.00	100.00	100.00	60.00
เพื่อซื้อจักรยานยนต์	100.00	0.00	0.00	0.00	40.00
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	40,000.00	0.00	18,000.00	7,000.00	16,250.00
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	25,000.00	0.00	7,000.00	2,000.00	8,500.00
ระยะเวลาในการกู้					
6 เดือน	0.00	0.00	0.00	100.00	20.00
1 ปี	0.00	0.00	100.00	0.00	40.00
2 ปี	100.00	0.00	0.00	0.00	40.00
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
6	0.00	0.00	100.00	100.00	60.00
12	100.00	0.00	0.00	0.00	40.00
การชำระหนี้					
รายเดือน	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
เฉลี่ย (บาท)	2,100.00	0.00	2,600.00	1,400.00	1,525.00

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
หลักประกัน					
บุคคลค้าประกัน	50.00	0.00	0.00	0.00	20.00
ไม่มีหลักประกัน	50.00	0.00	100.00	100.00	80.00
ความถี่ในการกู้ยืม					
นานๆครั้ง	100.00	0.00	100.00	100.00	100.00
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
ได้รับทันที	50.00	0.00	100.00	100.00	80.00
8-15 วัน	50.00	0.00	0.00	0.00	20.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 21 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครในระบบ ปี 2553:
บริษัทลีสซิ่งจ่านาทะเบียนรถ

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
จ.บริษัทลีสซิ่งจ่านาทะเบียนรถ					
ไม่มีหนี้สิน	78.12	61.82	84.27	73.61	74.46
มีหนี้สิน	21.88	38.18	15.73	26.39	25.55
วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม					
เพื่อเป็นทุนการค้า	0.00	0.00	0.00	5.26	1.32
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	0.00	4.76	0.00	0.00	1.19
เพื่อซื้อรถยนต์	57.14	71.43	100.00	89.48	79.51
เพื่อซื้อจักรยานยนต์	42.86	23.81	0.00	5.26	17.98

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	35.72	28.57	0.00	10.53	18.71
50,001 – 200,000 บาท	7.14	0.00	0.00	0.00	1.79
200,001 – 400,000 บาท	7.14	23.81	42.86	26.32	25.03
≥ 400,001 บาท	50.00	47.62	57.14	63.15	54.48
เฉลี่ย (บาท)	317,142.86	361,904.76	464,285.71	436,842.11	395,043.86
ต่ำสุด (บาท)	40,000.00	50,000.00	400,000.00	50,000.00	40,000.00
สูงสุด (บาท)	600,000.00	700,000.00	600,000.00	600,000.00	700,000.00
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	57.14	38.10	7.14	15.79	29.54
50,001 – 200,000 บาท	35.72	57.14	71.43	73.68	59.49
200,001 – 400,000 บาท	7.14	4.76	21.43	10.53	10.97
เฉลี่ย (บาท)	107,142.86	100,809.52	174,285.71	132,631.58	128,717.42
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	25,000.00	50,000.00	20,000.00	20,000.00
สูงสุด (บาท)	400,000.00	250,000.00	300,000.00	300,000.00	400,000.00
ระยะเวลาในการกู้					
1 ปี	7.13	0.00	0.00	0.00	1.78
2 ปี	28.56	9.80	0.00	0.00	9.59
3 ปี	7.13	19.04	0.00	10.53	9.18
5 ปี	35.74	71.16	84.96	73.66	66.38
6 ปี	21.44	0.00	15.04	15.81	13.07
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
4	7.14	14.29	50.00	0.00	17.86
5	14.29	9.52	7.14	0.00	7.74
6	7.14	14.29	21.43	26.31	17.29
7	14.29	14.29	14.29	10.55	13.36
8	7.14	19.05	0.00	52.62	19.70
9	0.00	9.52	7.14	5.26	5.48

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
12	14.29	0.00	0.00	0.00	3.57
24	35.71	19.04	0.00	5.26	15.00
การชำระหนี้					
รายเดือน	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	42.86	28.57	0.00	10.53	20.49
5,001 – 10,000 บาท	57.14	71.43	100.00	84.21	78.20
10,001 – 20,000 บาท	0.00	0.00	0.00	5.26	1.32
เฉลี่ย (บาท)	5,557.14	6,471.43	7,435.71	7,210.53	6,668.70
ต่ำสุด (บาท)	2,300.00	2,400.00	5,200.00	2,100.00	2,100.00
สูงสุด (บาท)	9,200.00	9,000.00	9,800.00	11,000.00	11,000.00
หลักประกัน					
บุคคลค้ำประกัน	100.00	95.24	100.00	94.74	97.50
กลุ่มค้ำประกัน	0.00	4.76	0.00	5.26	2.51
ความถี่ในการกู้ยืม					
นานๆครั้ง	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
4-7 วัน	42.86	9.52	7.14	21.05	20.14
8-15 วัน	57.14	76.19	92.86	73.68	74.97
16-30 วัน	0.00	14.29	0.00	5.27	4.89
เฉลี่ย (วัน)	9.78	14.00	11.43	10.19	11.35
ต่ำสุด (วัน)	7.00	7.00	5.00	5.00	5.00
สูงสุด (วัน)	15.00	30.00	15.00	20.00	30.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรนอกระบบ

ก. นายทุน

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินกับนายทุน ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีหนี้สินกับนายทุนสูงสุด รองลงมาเป็นผู้ค้าปลีกผัก เนื้อสัตว์ และอาหารทะเล ตามลำดับ ซึ่งวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนการค้าสูงสุด และนอกจากนี้วัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน เพื่อรักษาพยาบาล เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ตามลำดับ ซึ่งเงินกู้กับนายทุนจะเป็นเงินกู้ระยะสั้น จำนวนเงินกู้ไม่สูง (ตารางที่ 22)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 39,326.04 บาท ซึ่งจำนวนเงินกู้ส่วนใหญ่ 50,000 บาทลงมา และ 50,001 – 200,000 บาท จำนวนเงินกู้สูงสุด 150,000.00 บาท ต่ำสุด 2,000.00 บาท ส่วนจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 29,168.04 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ไม่มีระยะเวลาถาวรคือชำระคืนเฉพาะดอกเบี้ยในแต่ละเดือน รองลงมาคือเงินกู้ระยะเวลา 1 เดือน (ตารางที่ 22)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่อยู่ที่ ร้อยละ 120 ต่อปี หรือร้อยละ 10 ต่อเดือน โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดอยู่ที่ ร้อยละ 20 ต่อปี และสูงสุดอยู่ที่ ร้อยละ 240 ต่อปี หรือ ร้อยละ 20 ต่อเดือน การชำระหนี้มีทั้งการผ่อนชำระรายวัน และผ่อนชำระรายเดือน ผู้ค้าปลีกผักมีการผ่อนชำระรายวัน สูงที่สุด ในส่วนของจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 2,679.42 บาท ต่ำสุด 100.00 บาท สูงสุด 8,000.00 บาท หลักประกันส่วนใหญ่จะไม่มีหลักประกัน นอกจากนี้ก็จะเป็นบุคคลค้ำประกัน และที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆครั้งเป็นส่วนใหญ่ มีบ้างจะเป็นผู้ค้าปลีกผักที่มีการกู้ยืม 3 เดือน ครั้งร้อยละค่อนข้างสูงกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่น ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้ส่วนใหญ่จะได้รับทันที นอกจากนี้อยู่ในช่วงระยะเวลา 2-3 วัน โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1.73 วัน (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครนอกระบบ
ปี 2553: นายทุน

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ก. นายทุน					
ไม่มีหนี้สินกับนายทุน	73.44	70.91	79.78	90.28	78.60
มีหนี้สินกับนายทุน	26.56	29.09	20.22	9.72	21.40
วัตถุประสงค์ในการกู้					
เพื่อเป็นทุนการค้า	76.47	81.25	61.11	85.71	76.14
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	17.65	12.50	38.89	14.29	20.83
เพื่อรักษาพยาบาล	0.00	6.25	0.00	0.00	1.56
เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	5.88	0.00	0.00	0.00	1.47
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	100.00	68.75	72.22	71.43	78.10
50,001 – 200,000 บาท	0.00	31.25	27.78	28.57	21.90
เฉลี่ย (บาท)	14,117.65	50,250.00	47,222.22	45,714.29	39,326.04
ต่ำสุด (บาท)	5,000.00	2,000.00	10,000.00	10,000.00	2,000.00
สูงสุด (บาท)	50,000.00	150,000.00	80,000.00	100,000.00	150,000.00
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	100.00	75.00	72.22	85.71	83.23
50,001 – 200,000 บาท	0.00	25.00	27.78	14.29	16.77
เฉลี่ย (บาท)	8,205.88	42,625.00	36,555.56	29,285.71	29,168.04
ต่ำสุด (บาท)	2,000.00	2,000.00	5,000.00	5,000.00	2,000.00
สูงสุด (บาท)	20,000.00	150,000.00	80,000.00	100,000.00	150,000.00

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
ระยะเวลาในการกัก					
1 เดือน	52.95	18.75	11.11	14.29	24.27
3 เดือน	17.65	6.25	0.00	14.29	9.55
6 เดือน	5.88	0.00	22.22	0.00	7.03
1 ปี	5.88	6.25	11.11	28.57	12.95
2 ปี	11.76	18.74	27.78	0.00	14.57
3 ปี	0.00	6.25	0.00	0.00	1.56
5 ปี	5.88	0.00	0.00	14.28	5.04
ไม่มีระยะเวลา	0.00	43.76	27.78	28.57	25.03
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
20	5.88	0.00	0.00	0.00	1.47
24	0.00	6.25	0.00	14.29	5.14
60	0.00	25.00	11.11	28.56	16.17
84	0.00	12.50	11.11	0.00	5.90
120	29.41	18.75	66.67	42.86	39.42
180	5.88	0.00	0.00	0.00	1.47
240	58.83	37.50	11.11	14.29	30.43
การชำระหนี้					
รายวัน	88.24	43.75	38.89	57.14	57.00
รายเดือน	11.76	56.25	61.11	42.86	43.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	100.00	87.50	33.33	85.71	76.63
5,001 – 10,000 บาท	0.00	12.50	66.67	14.29	23.37
เฉลี่ย (บาท)	593.93	2,983.75	4,950.00	2,190.00	2,679.42
ต่ำสุด (บาท)	200.00	100.00	400.00	100.00	100.00
สูงสุด (บาท)	3,000.00	7,500.00	8,000.00	5,500.00	8,000.00

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
หลักประกัน					
ที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง	0.00	0.00	0.00	14.29	3.57
บุคคลค้ำประกัน	11.76	25.00	0.00	14.29	12.76
ไม่มีหลักประกัน	88.24	75.00	100.00	71.42	83.67
ความถี่ในการกู้ยืม					
3 เดือนต่อครั้ง	41.18	18.75	0.00	14.29	18.56
6 เดือนต่อครั้ง	17.65	18.75	11.11	14.29	15.45
ปีละ 1 ครั้ง	5.88	6.25	0.00	0.00	3.03
นานๆครั้ง	35.29	56.25	88.89	71.42	62.96
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
ได้รับทันที	100.00	62.49	55.54	85.80	75.96
2-3 วัน	0.00	25.00	33.33	0.00	14.58
4-7 วัน	0.00	12.51	11.13	14.20	9.46
เฉลี่ย (วัน)	1.00	1.75	1.88	1.57	1.73

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ข. ญาติพี่น้อง

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินกับญาติพี่น้อง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 45.66 และนอกจากนี้มีวัตถุประสงค์เป็นทุนการค้า เพื่อการศึกษาบุตร เพื่อรักษาพยาบาล เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และ เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ตามลำดับ โดยผู้ค้าปลีกที่มีหนี้สินกับญาติพี่น้องมากที่สุด คือผู้ค้าปลีกผลไม้ รองลงมาเป็นผู้ค้าปลีกอาหารทะเล (ตารางที่ 23)

จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 95,635.97 บาท ต่ำสุด 3,000.00 บาท สูงสุด 200,000.00 บาท ส่วนใหญ่ 50,001 – 200,000 บาท และ 50,000 บาทลงมา ซึ่งผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มี จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับจำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 73,779.17 บาท ในส่วนของระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ไม่มีระยะเวลากล่าวคือชำระคืนเฉพาะดอกเบี้ยในแต่ละเดือน รองลงมาจะเป็นเงินกู้อย่าง 5 ปี และ 2 ปี นอกจากนี้จะมีเงินกู้อย่างวันอีกด้วย คือนำเงินไปลงทุนก่อนในช่วงเช้า แล้วนำมาใช้คืนหลังจากค้าขายได้ในช่วงเย็น มีประมาณร้อยละ 2.63 (ตารางที่ 23)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่อยู่ที่ ร้อยละ 60 ต่อปี หรือร้อยละ 5 ต่อเดือน โดยอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดอยู่ที่ ร้อยละ 10 ต่อปี และสูงสุดอยู่ที่ ร้อยละ 60 ต่อปี การชำระหนี้มีทั้งการผ่อนชำระรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายเดือน ในส่วนของจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 6,182.90 บาท ส่วนใหญ่จะไม่มีหลักประกัน นอกจากนี้ก็จะเป็นที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆครั้งถึงร้อยละ 91.75 มีบ้างจะเป็นผู้ค้าปลีกอาหารทะเลที่มีการกู้ยืมมากกว่าเดือนละครั้ง นอกจากนี้ก็จะมี 1 เดือนครั้ง 3 เดือนครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้จะได้รับทันที ร้อยละ 82.38 นอกจากนี้ก็อยู่ในช่วงระยะเวลา 2-3 วัน และ 4-7 วัน เฉลี่ย 1.63 วัน (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครนอกระบบ
ปี 2553: ญาติพี่น้อง

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ข. ญาติพี่น้อง					
ไม่มีหนี้สินกับญาติพี่น้อง	81.25	72.73	88.76	73.61	79.09
มีหนี้สินกับญาติพี่น้อง	18.75	27.27	11.24	26.39	20.91
วัตถุประสงค์ในการกู้					
เพื่อเป็นทุนการค้า	33.33	26.67	30.00	36.84	31.71
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	33.33	46.67	50.00	52.64	45.66
เพื่อรักษาพยาบาล	8.34	6.67	0.00	0.00	3.75
เพื่อการศึกษาบุตร	25.00	6.67	20.00	5.26	14.23
เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	0.00	13.32	0.00	0.00	3.33
เพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	0.00	0.00	0.00	5.26	1.32
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	50.00	26.67	30.00	52.63	39.82
50,001 – 200,000 บาท	50.00	73.33	70.00	47.37	60.18
เฉลี่ย (บาท)	81,666.67	96,666.67	116,000.00	88,210.53	95,635.97
ต่ำสุด (บาท)	20,000.00	10,000.00	40,000.00	3,000.00	3,000.00
สูงสุด (บาท)	200,000.00	200,000.00	200,000.00	180,000.00	200,000.00
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	58.33	53.33	50.00	63.16	56.20
50,001 – 200,000 บาท	41.67	46.67	50.00	36.84	43.80
เฉลี่ย (บาท)	65,250.00	71,466.67	85,400.00	73,000.00	73,779.17
ต่ำสุด (บาท)	10,000.00	5,000.00	12,000.00	3,000.00	3,000.00
สูงสุด (บาท)	200,000.00	200,000.00	200,000.00	200,000.00	200,000.00

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
ระยะเวลาในการกัก					
รายวัน	0.00	0.00	0.00	10.53	2.63
3 เดือน	8.33	0.00	0.00	15.79	6.03
6 เดือน	0.00	0.00	30.00	0.00	7.50
1 ปี	16.67	0.00	0.00	0.00	4.17
2 ปี	16.67	19.75	20.00	15.79	18.05
3 ปี	0.00	6.67	0.00	5.26	2.98
5 ปี	16.67	33.33	20.00	15.79	21.45
ไม่มีระยะเวลา	41.66	40.25	30.00	36.84	37.19
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
10	8.33	13.33	0.00	0.00	5.42
12	33.33	13.33	0.00	0.00	11.67
20	16.68	0.00	0.00	0.00	4.16
24	33.33	26.67	0.00	23.53	20.88
36	0.00	20.00	0.00	11.76	7.94
60	8.33	26.67	100.00	64.71	49.93
การชำระหนี้					
รายวัน	0.00	0.00	0.00	10.53	2.63
รายสัปดาห์	8.33	0.00	0.00	0.00	2.08
รายเดือน	83.34	86.67	100.00	89.47	89.87
รายปี	8.33	13.33	0.00	0.00	5.42

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	83.33	73.34	30.00	73.68	65.09
5,001 – 10,000 บาท	16.67	13.33	70.00	15.79	28.95
10,001 – 20,000 บาท	0.00	0.00	0.00	10.53	2.63
≥ 20,001 บาท	0.00	13.33	0.00	0.00	3.33
เฉลี่ย (บาท)	3,283.33	8,706.67	6,710.00	6,031.58	6,182.90
ต่ำสุด (บาท)	1,000.00	1,000.00	3,700.00	1,500.00	1,000.00
สูงสุด (บาท)	10,000.00	45,000.00	10,000.00	17,000.00	45,000.00
หลักประกัน					
ที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง	25.00	33.33	50.00	21.05	32.35
ไม่มีหลักประกัน	75.00	66.67	50.00	78.95	67.65
ความถี่ในการกู้ยืม					
มากกว่าเดือนละครั้ง	0.00	0.00	0.00	10.53	2.63
1 เดือนต่อครั้ง	0.00	6.67	0.00	0.00	1.67
3 เดือนต่อครั้ง	0.00	0.00	0.00	15.79	3.95
นานๆครั้ง	100.00	93.33	100.00	73.68	91.75
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
ได้รับทันที	83.33	86.67	70.02	89.50	82.38
2-3 วัน	16.67	13.33	0.00	0.00	7.50
4-7 วัน	0.00	0.00	29.98	10.50	10.12
เฉลี่ย (วัน)	1.16	1.20	2.10	2.05	1.63

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ก. เพื่อน

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรที่มีหนี้สินกับเพื่อน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นทุนการค้า โดยผู้ค้าปลีกที่มีหนี้สินกับเพื่อนมากที่สุด คือผู้ค้าปลีกผลไม้ รองลงมาเป็นผู้ค้าปลีกอาหารทะเล จำนวนเงินกู้ทั้งหมดของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 50,000.00 บาท จำนวนเงินกู้คงเหลือเฉลี่ยอยู่ที่ 64,000.00 บาท สำหรับระยะเวลาในการกู้ ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะเวลา 5 ปี และ 1 ปี (ตารางที่ 24)

ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ ร้อยละ 12 ต่อปี หรือร้อยละ 1 ต่อเดือน และร้อยละ 36 ต่อปี หรือร้อยละ 3 ต่อเดือน การชำระหนี้ผ่อนชำระรายเดือน ในส่วนของจำนวนเงินงวดเฉลี่ยอยู่ที่ 5,850.00 บาท ไม่มีหลักประกัน ความถี่ในการกู้ยืมจะนานๆครั้ง ระยะเวลาในการได้รับเงินกู้จะได้รับทันที (ตารางที่ 24)

การทราบข้อมูลแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ และ นอก ระบบ

จากจำนวนผู้ค้าปลีกในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ทราบข้อมูลแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ จากเพื่อนญาติพี่น้อง รู้จักแหล่งเงินกู้โดยตรง และสื่อโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 53.85 47.14 43.65 และ 33.43 ตามลำดับ ด้านแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ ทราบจากเพื่อน ญาติพี่น้อง รู้จักแหล่งเงินกู้โดยตรง และสื่อโฆษณา คิดเป็นร้อยละ 45.30 41.75 37.75 และ 20.52 ตามลำดับ (ตารางที่ 25)

จำนวนครั้งในการเป็นหนี้ในระบบ และจำนวนเงินที่เป็นหนี้สูงสุด

ในปี 2553 ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรร้อยละ 59.97 ไม่เคยเป็นหนี้ในระบบ สำหรับผู้ที่เคยเป็นหนี้ในระบบ ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบ 1 ครั้ง ร้อยละ 31.10 แต่จะมีผู้ค้าปลีกผักที่เคยเป็นหนี้ในระบบ 6 – 10 ครั้งร้อยละ 6.25 ก่อนข้างสูงกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่นๆ จำนวนหนี้ในระบบสูงสุดที่ผู้ค้าปลีกเคยเป็นหนี้เฉลี่ยอยู่ที่ 69,499.66 บาท ซึ่งผู้ค้าปลีกอาหารทะเลเคยเป็นหนี้ในระบบสูงสุดเฉลี่ยสูงที่สุดถึง 80,400 บาท ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่เคยเป็นหนี้ในระบบสูงสุด มากกว่า 70,000 บาท ยกเว้นผู้ค้าปลีกผัก ที่เคยเป็นหนี้ในระบบสูงสุด อยู่ในช่วง 25,000 บาทลงมา ซึ่งจะสังเกตได้ว่าผู้ค้าปลีกผักเป็นหนี้ในระบบในจำนวนครั้งที่สูงที่สุด แต่จำนวนเงินน้อยที่สุด (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 24 หนี้สินของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครนอกระบบ
ปี 2553: เพื่อน

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ค. เพื่อน					
ไม่มีหนี้สินกับเพื่อน	100.00	96.36	96.63	100.00	98.25
มีหนี้สินกับเพื่อน	0.00	3.64	3.37	0.00	1.75
วัตถุประสงค์ในการกู้ เพื่อเป็นทุนการค้า	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00
จำนวนเงินกู้ทั้งหมด					
≤ 50,000 บาท	0.00	100.00	0.00	0.00	40.00
50,001 – 200,000 บาท	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
เฉลี่ย (บาท)	0.00	50,000.00	150,000.00	0.00	50,000.00
จำนวนเงินกู้คงเหลือ					
≤ 50,000 บาท	0.00	100.00	0.00	0.00	40.00
50,001 – 200,000 บาท	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
เฉลี่ย (บาท)	0.00	10,000.00	100,000.00	0.00	64,000.00
ระยะเวลาในการกู้					
1 ปี	0.00	100.00	0.00	0.00	40.00
5 ปี	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ/ปี					
12	0.00	100.00	0.00	0.00	40.00
36	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
การชำระหนี้					
รายเดือน	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00
จำนวนเงินงวด					
≤ 5,000 บาท	0.00	100.00	0.00	0.00	40.00
5,001 – 10,000 บาท	0.00	0.00	100.00	0.00	60.00
เฉลี่ย (บาท)	0.00	4,700.00	7,000.00	0.00	5,850.00

ตารางที่ 24 (ต่อ)

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
หลักประกัน					
ไม่มีหลักประกัน	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00
ความถี่ในการกู้ยืม					
นานๆครั้ง	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00
ความเร็วในการได้รับเงินกู้					
ได้รับทันที	0.00	100.00	100.00	0.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 25 การทราบข้อมูลแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ และ นอกกระบบ ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร
ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานครปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ในระบบ					
เพื่อน	60.94	52.73	57.30	44.44	53.85
ญาติพี่น้อง	50.00	45.45	52.81	40.28	47.14
รู้จักกับแหล่งเงินกู้โดยตรง	35.94	47.27	48.31	43.06	43.65
สื่อโฆษณา	34.38	34.55	31.46	33.33	33.43
นอกกระบบ					
เพื่อน	54.69	45.45	44.94	36.11	45.30
ญาติพี่น้อง	50.00	30.91	47.19	38.89	41.75
รู้จักกับแหล่งเงินกู้โดยตรง	34.38	30.91	37.08	48.61	37.75
สื่อโฆษณา	25.00	21.82	21.35	13.89	20.52

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ตารางที่ 26 จำนวนครั้งในการเป็นหนี้นอกระบบ และจำนวนเงินที่เป็นหนี้สูงสุดในปี 2553
ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดกรุงเทพมหานคร

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก ผัก	ผู้ค้าปลีก ผลไม้	ผู้ค้าปลีก เนื้อสัตว์	ผู้ค้าปลีก อาหารทะเล	รวม
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
จำนวนครั้งในการเป็นหนี้ นอกระบบ					
ไม่มี	57.81	52.73	64.04	65.28	59.97
1 ครั้ง	26.56	40.00	31.46	26.39	31.10
2 – 5 ครั้ง	9.38	5.45	4.50	6.94	6.57
6 – 10 ครั้ง	6.25	1.82	0.00	1.39	2.36
≥ 11 ครั้ง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
จำนวนหนี้นอกระบบสูงสุด					
≤ 25,000 บาท	59.26	15.38	18.74	16.00	27.35
25,001 – 50,000 บาท	18.52	30.77	0.00	32.00	20.32
50,001 – 70,000 บาท	3.70	7.69	40.63	12.00	16.00
≥ 70,001 บาท	18.52	46.16	40.63	40.00	36.33
เฉลี่ย (บาท)	45,185.19	77,538.46	74,875.00	80,400.00	69,499.66
ต่ำสุด (บาท)	5,000.00	2,000.00	10,000.00	3,000.00	2,000.00
สูงสุด (บาท)	200,000.00	200,000.00	200,000.00	180,000.00	200,000.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ความต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีความต้องการในการให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ โดยให้ธนาคารลดหลักเกณฑ์เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบมากขึ้นและมีกองทุน หรือสหกรณ์เพื่อพ่อค้าแม่ค้า เพื่อสนับสนุนแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 การต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบปี 2553

(หน่วย : ร้อยละของจำนวนตัวอย่าง)

รายการ	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	ผู้ค้าปลีก	รวม
	ผัก	ผลไม้	เนื้อสัตว์	อาหารทะเล	
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	64	55	89	72	280
ให้ธนาคารลดหลักเกณฑ์เพื่อให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น	85.20	90.50	87.68	91.45	88.71
มีกองทุน หรือสหกรณ์เพื่อพ่อค้าแม่ค้า	32.75	28.94	35.40	23.50	30.15

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ซึ่งจากการสำรวจทั้งหมด 280 ตัวอย่าง พบว่ามีผู้เป็นหนี้ในระบบ 72 ตัวอย่าง จึงได้นำข้อมูลมาประมาณการแบบจำลองโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) หลังจากการทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Dependent variable) และตัวแปรอิสระ (Independent variables) ซึ่งตัวแปรทั้งหมด 11 ตัวแปร ดังสมการที่ (1)

$$Y = f(\text{EDU, EXP, INC, INT, CRE, ORD, VAR, QUI, LON, MEM, COL}) \quad (1)$$

โดยที่ตัวแปรตามคือ จำนวนหนี้ในระบบที่ก่อ (Y) และตัวแปรอิสระคือ ระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก (EDU) ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก (EXP) รายได้สุทธิต่อเดือน (INC) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบต่อเดือน (INT) จำนวนวันที่ได้รับเครดิตในการค้า (CRE) จำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์ (ORD) มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง (VAR) ความเร็วในการได้รับเงินกู้ในระบบ (QUI) สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับต่อเงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ (LON) อัตราการฟุ้งเฟ้อ (MEM) และการใช้หลักทรัพย์ในการค้าประกันเงินกู้ในระบบ (COL)

การประมาณการแบบจำลองโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด จากแบบจำลองตัวแปรอิสระข้างต้น สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 71 ค่า F-statistic เท่ากับ 13.39 (ตารางภาคผนวกที่ 1) และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้ในระบบที่ระดับนัยสำคัญ 95 คือ ความเร็วในการได้รับเงินกู้ในระบบ (QUI) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบต่อเดือน (INT) มูลค่าการสั่งซื้อสินค้า/ครั้ง (VAR) การใช้หลักทรัพย์ในการค้าประกันเงินกู้ในระบบ (COL)

ในขณะที่ปัจจัยระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก (EDU) ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก (EXP) รายได้สุทธิต่อเดือน (INC) จำนวนวันที่ได้รับเครดิตในการค้า (CRE) จำนวนครั้งในการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์ (ORD) สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับต่อเงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ (LON) อัตราการฟุ้งเฟ้อ (MEM) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากแบบจำลองข้างต้น ได้ทำการพิจารณาตัดตัวแปรโดยวิธีการพิจารณาความสามารถในการอธิบายของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามเป็นสำคัญ ซึ่งความสามารถในการอธิบายตัวแปรตามนั้นสามารถพิจารณาได้จากความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ โดยให้แบบจำลองที่มีตัวแปรทั้งหมด เป็นแบบจำลองที่ไม่มีข้อจำกัด และแบบจำลองที่พิจารณาตัดตัวแปรออกเป็นแบบจำลองที่มีข้อจำกัด ทำการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนสำหรับการทดสอบตัดตัวแปร โดยมีสมมติฐาน ปฏิเสธ H_0 ถ้า $F \geq F_c$ ไม่สามารถปฏิเสธ H_0 ถ้า $F < F_c$ ซึ่งค่าสถิติ F จำนวนจากสมการที่ (2)

$$F = \frac{(RSS_m - RSS) / m}{RSS / (n - k - 1)} \quad (2)$$

- โดย RSS = ผลรวมกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนจากแบบจำลองที่ไม่มี
ข้อจำกัด
- RSS_m = ผลรวมกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนจากแบบจำลองที่มีข้อจำกัด
- m = จำนวนข้อจำกัด (จำนวนสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่ถูกขจัด
ออกจากแบบจำลองที่ไม่มีข้อจำกัด)
- $n-k-1$ = จำนวนตัวแปรอิสระของแบบจำลองที่ไม่มีข้อจำกัด

จากผลการทดสอบแบบจำลองต่างๆ โดยพิจารณาค่า t-statistic ปรากฏว่า ตัวแปรที่ควรตัด
ออกจากแบบจำลอง ได้แก่ ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพค้าปลีก (EXP) จำนวนครั้งในการ
สั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์ (ORD) จำนวนวันที่ได้รับเครดิตในการค้า (CRE) สัดส่วนเงินกู้ในระบบที่
คาดว่าจะได้รับต่อเงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ (LON) และ อัตราการฟุ้งเฟ้อ (MEM) และเมื่อพิจารณาค่า
Akaike info criterion (AIC) และค่า Schwarz Criterion (SC) พบว่าแบบจำลองที่ตัดตัวแปรดังกล่าว
ออก มีค่า AIC และ SC ต่ำที่สุดด้วยเช่นกัน

แบบจำลองที่ดีที่สุดได้แสดงดังตารางที่ 28 ประกอบด้วยตัวแปร ระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก
(EDU) รายได้สุทธิต่อเดือน (INC) ซึ่งยังคงตัวแปร 2 ตัวดังกล่าวไว้เพราะจากงานวิจัยที่ได้ศึกษา
หลายงานวิจัยเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยังคงไว้ในแบบจำลอง ตัวแปรอัตราดอกเบี้ยเงินกู้
นอกระบบต่อเดือน (INT) ความเร็วในการได้รับเงินกู้นอกระบบ (QUI) มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อ
ครั้ง (VAR) และการใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้นอกระบบ (COL)

จากแบบจำลองที่เลือกได้ทำการทดสอบปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับแบบจำลองของตัวแปร
ภาคตัดขวาง (Cross-sectional data) คือปัญหา Multicollinearity ที่เกิดจากตัวแปรอิสระมี
ความสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถตรวจสอบด้วยการพิจารณาจาก ภาคผนวก ข ตารางผนวกที่ 3 แสดงค่า
สหสัมพันธ์ (Correlation Matric) ซึ่งไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัด จึงไม่
เกิดปัญหา Multicollinearity การทดสอบปัญหา Autocorrelation โดยพิจารณาจากค่า Durbin-
Watson stat ซึ่งมีค่า 2.086958 เข้าใกล้ 2 จึงไม่เกิดปัญหา Autocorrelation การทดสอบปัญหา
Heteroscedasticity ที่เกิดจากตัวคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนไม่คงที่โดยตรวจสอบด้วยวิธีการ
White-test ซึ่งพบว่าแบบจำลองไม่เกิดปัญหา Heteroscedasticity (ภาคผนวก ข: ตารางผนวกที่ 4)
เนื่องจาก เนื่องจาก $Obs \cdot R\text{-squared}$ มีค่า Prob. (0.689890) > 0.05 ซึ่งได้ผลการประมาณการตาม
ตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลการประมาณการแบบจำลอง

Variable	Coefficient	t-Statistic	สมมติฐานเครื่องหมาย
C	29,431.38	2.171813	
EDU	-1,514.189	-0.831083	✓
INC	-0.614180	-0.826736	✓
INT	-2,203.059***	-2.785489	✓
VAR	2.485***	3.395587	✓
QUI	18,994.65***	5.867020	✓
COL	31,273.39**	2.469272	✓
R-squared	0.696519		
Adjusted R-squared	0.668505		
Durbin-Watson stat	2.086958		

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

✓ หมายถึง มีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่มา: การประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

การประมาณการแบบจำลองโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด จากแบบจำลองตัวแปรอิสระข้างต้น สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 70 ค่า F-statistic เท่ากับ 24.86 และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้ในระบบ คือ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบต่อเดือน (INT) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม โดยมีความหมายคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ต่อเดือน จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรก่อนหนี้ในระบบลดลง 2,203.06 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เพราะเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบเพิ่มขึ้น จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรก่อนหนี้ในระบบน้อยลง เนื่องจากหากดอกเบี้ยสูง ผู้กู้ต้องส่งคืนเงินกู้รวมในจำนวนที่สูงเช่นกัน จึงทำให้ผู้ค้าปลีกมีการก่อหนี้ในระบบน้อยลง

มูลค่าการตั้งซื้อสินค้า/ครั้ง (VAR) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความหมายคือ เมื่อมูลค่าการตั้งซื้อสินค้า/ครั้งเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น 2.49 บาท หรือเมื่อมูลค่าการตั้งซื้อสินค้า/ครั้งเพิ่มขึ้น 1,000 บาท จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น 2,485 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ กล่าวคือ เมื่อผู้ค้าปลีกมีมูลค่าการตั้งซื้อสินค้าต่อครั้งเพิ่มขึ้น จะมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อตั้งซื้อสินค้ามากขึ้น ความต้องการเงินสดมากขึ้น ซึ่งหนี้ในระบบสามารถหยิบยืมได้อย่างรวดเร็ว เพื่อความคล่องตัวในการค้า และซื้อสินค้า จึงมีการใช้เงินกู้ในระบบเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ความเร็วในการได้รับเงินกู้ในระบบ (QUI) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีทิศทางเดียวกัน มีความหมายคือ เมื่อความเร็วในการได้รับเงินกู้เร็วขึ้น 1 วัน จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น 18,994.65 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ ซึ่งแสดงว่าหากความเร็วในการได้รับเงินกู้สูง สามารถหยิบยืมจากนอกระบบได้สะดวก รวดเร็ว จะทำให้ผู้ค้าปลีกเป็นหนี้ในระบบสูงเช่นกัน

การใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ในระบบ (COL) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีความหมายคือ เมื่อผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน จะมีปริมาณการก่อกำหนดหนี้ในระบบสูง 31,273.39 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ อาจจะเป็นเพราะเมื่อมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ผู้ให้กู้จะปล่อยเงินกู้ในวงเงินที่สูง เพราะหากลูกหนี้ไม่ชำระก็สามรถยึดหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันได้

ระดับการศึกษาของผู้ค้าปลีก (EDU) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการก่อกำหนดหนี้ในระบบ มีความหมายคือ เมื่อผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบลดลง 1,514.19 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เพราะระดับการศึกษามีความสำคัญต่อความสามารถในการหารายได้ และการเข้าถึงแหล่งเงินกู้

รายได้สุทธิต่อเดือน (INC) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการก่อกำหนดหนี้ในระบบ มีความหมายคือ เมื่อผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบลดลง 0.61 บาท หรือรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 1,000 บาท จะทำให้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการก่อกำหนดหนี้ในระบบลดลง 610 บาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบถึง สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมในการก่อกำเนิดทั้งใน และนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรทั้งหมด 280 ราย โดยแบ่งเป็น 4 ประเภทผู้ค้าปลีกคือ ผู้ค้าปลีกผัก 64 ราย ผู้ค้าปลีกผลไม้ 55 ราย ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ 89 ราย และผู้ค้าปลีกอาหารทะเล 72 ราย

จากการศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ และสังคมของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร พบว่าผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรทั้ง 4 ประเภท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 47.10 ปี มีสถานภาพสมรส และผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สำหรับสมาชิกในครัวเรือนผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.75 คน สมาชิกที่ทำงานแล้วเฉลี่ย 2.43 คน สมาชิกที่ไม่ทำงานเฉลี่ย 2.32 ในส่วนของสมาชิกที่ไม่ทำงาน เป็นผู้ที่กำลังศึกษาสูงสุดเฉลี่ย 1.68 คน

ในส่วนจากรายได้ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายได้รวมเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 36,538.98 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้จากการค้าขายเฉลี่ยอยู่ที่ 30,398.34 บาทต่อเดือน และรายได้อื่นๆเฉลี่ยอยู่ที่ 6,140.64 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีรายได้รวมสูงสุด และมีรายได้จากการค้าขายสูงสุด ส่วนผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายได้รวมต่ำสุด และผู้ค้าปลีกผักมีรายได้จากการค้าขายต่ำสุด รายได้สุทธิของผู้ค้าปลีกเฉลี่ยอยู่ที่ 12,152.94 บาทต่อเดือน สำหรับค่าใช้จ่ายของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ซึ่งแยกเป็นรายจ่ายในกาอุปโภคบริโภค รายจ่ายค่าเช่าแผง รายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ รายจ่ายค่าที่พักอาศัย รายจ่ายชำระหนี้ และรายจ่ายอื่นๆ ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีรายจ่ายรวมเฉลี่ยต่อครัวเรือน 24,594.26 บาทต่อเดือน รายจ่ายในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย 12,352.82 บาทต่อเดือน รายจ่ายในการชำระหนี้เฉลี่ย 4,631.05 บาทต่อเดือน รายจ่ายค่าที่พักอาศัยเฉลี่ย 2,361.80 บาทต่อเดือน รายจ่ายอื่นๆเฉลี่ย 686.49 บาทต่อเดือน รายจ่ายค่าเช่าแผงเฉลี่ย 3,520.17 บาทต่อเดือน และรายจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟเฉลี่ย 1,041.94 บาทต่อเดือน โดยผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มีรายจ่ายรวมสูงสุด เนื่องจากผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่น และผู้ค้าปลีกผักมีรายจ่ายรวมต่ำสุด ใน ส่วนของรายจ่ายชำระหนี้ ผู้ค้าปลีกผลไม้ไม่มีรายจ่ายในการชำระหนี้สูงสุด และผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์มี รายจ่ายในการชำระหนี้ต่ำสุด

ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าปลีกของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพเฉลี่ยอยู่ที่ 15.61 ปี มีการสั่งซื้อสินค้า 7 ครั้งต่อสัปดาห์เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น ผู้ค้าปลีกผลไม้ส่วนใหญ่สั่งซื้อสินค้า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งเฉลี่ย 10,684.43 บาท มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อสัปดาห์เฉลี่ย 57,469.95 บาท ซึ่งมูลค่าสั่งซื้อสินค้า $\leq 10,000$ บาท ต่อครั้ง ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรได้รับเครดิตการค้า 24.44% ซึ่งผู้ค้าปลีกผลไม้ได้รับ เครดิตการค้าสูงสุด 41.82 % มูลค่าสั่งซื้อสินค้า $\geq 10,001$ บาท ต่อครั้ง ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรได้รับ เครดิตการค้า 21.01% ซึ่งผู้ค้าปลีกอาหารทะเลได้รับเครดิตการค้าสูงสุด 44.45 % จำนวนวันได้รับ เครดิตการค้าส่วนใหญ่ระยะเวลา 1 วัน

ในด้านพฤติกรรมการก่อหนี้ของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีการกู้เงินเพื่อหมุนเวียนในการค้า ร้อยละ 41.68 โดยจำนวนเงินกู้ที่ต้องการใช้หมุนเวียนในการค้าเฉลี่ย 75,982.23 บาท ซึ่งผู้ค้าปลีก สินค้าเกษตรคาดว่าจะกู้เงินในระบบได้เฉลี่ย 22,477.79 บาท และ นอกกระบบเฉลี่ย 32,648.44 บาท ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้สินร้อยละ 71.86 โดยใช้เงินกู้จากทั้งในและนอกกระบบ ซึ่งมีผู้กู้เงินจาก ในระบบ ร้อยละ 60.37 และมีผู้กู้เงินจากนอกกระบบร้อยละ 42.50 เมื่อแยกพิจารณาเป็นเงินกู้ใน ระบบและนอกกระบบพบว่า ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้ในระบบกับธนาคาร กองทุนหมู่บ้าน กลุ่ม ออมทรัพย์ บัตรเครดิต สถาบันการเงินอื่นๆ เช่น อีออน เฟิร์ชชอย และ บริษัทลีสซิ่ง จำนำทะเบียน รถยนต์ ซึ่งผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้สินกับธนาคารร้อยละ 32.09 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้อ อสังหาริมทรัพย์ รองลงมาเพื่อหมุนเวียนในการค้า จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ย 697,883.42 บาท ผู้ค้า ปลิกสินค้าเกษตรมีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน หรือ กลุ่มออมทรัพย์ร้อยละ 1.13 มีวัตถุประสงค์ หมุนเวียนในการค้า จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 36,666.67 บาท มีหนี้สินบัตรเครดิตร้อยละ 1.58 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนจำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 13,833.33 บาท มีหนี้สิน สถาบันการเงินอื่นๆร้อยละ 1.69 วัตถุประสงค์เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน จำนวนเงินกู้ทั้งหมด เฉลี่ยอยู่ที่ 16,250.00 บาท มีหนี้สินบริษัทลีสซิ่ง, จำนำทะเบียนรถ 25.55% ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อซื้อรถยนต์ จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 394,043.86 บาท

ผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรมีหนี้นอกระบบกับ นายทุน ญาติพี่น้อง และเพื่อน ซึ่งมีหนี้สินกับ นายทุนร้อยละ 21.40 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนการค้า จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 39,326.04 บาท มีหนี้สินกับญาติพี่น้องร้อยละ 20.91 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวนเงินกู้ทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 95,635.97 บาท มีหนี้สินกับเพื่อนร้อยละ 1.75 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนในการค้า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้นอกระบบ คือ การใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงิน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบ ความเร็วในการได้รับเงินกู้ และ มูลค่าการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสดสังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะเพื่อสามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ประโยชน์ ในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ดังนี้

1. ผู้ค้าปลีก

1.1 ผู้ค้าปลีกผัก

1.1.1 ควรมีการจัดการในการซื้อสินค้ามาจำหน่ายในแต่ละครั้ง ในปริมาณที่เหมาะสม เพราะผักเป็นสินค้าที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน มีความเสี่ยงในการขาดทุนสูงหากขายสินค้าไม่หมด

1.1.2 ควรมีวิวนัยในการออม เพื่อลดปัญหาหนี้สินนอกระบบ เพราะผู้ค้าปลีกผักมีหนี้สินค่อนข้างสูง และมีรายได้น้อย

1.2 ผู้ค้าปลีกผลไม้

1.2.1 ควรมีการวางแผนการซื้อสินค้าในแต่ละครั้งในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่ง ต้นทุนของสินค้า

1.2.2 ควรเพิ่มการออม ลดการใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็น เพราะผู้ค้าปลีกผลไม้มีหนี้้นอกระบบค่อนข้างสูงกว่าผู้ค้าปลีกประเภทอื่นๆ และมีหนี้สินเพื่อซื้อรถยนต์สูงด้วยเช่นกัน

1.3 ผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์ ควรมีการเพิ่มวินัยทางการออมและลดการใช้จ่ายในสินค้าที่ไม่จำเป็น เพราะผู้ค้าปลีกเนื้อสัตว์จะมีการซื้อสินค้าทุกวัน ในมูลค่าที่ค่อนข้างสูง

1.4 ผู้ค้าปลีกอาหารทะเล ควรมีการรวมกลุ่มกัน ของผู้ค้าปลีกในตลาดเดียวกันเพื่อซื้อสินค้าจากแหล่งค้าส่งโดยตรง เพราะผู้ค้าปลีกอาหารทะเลมีการตั้งซื้อสินค้าทุกวัน และมีการไปซื้อจากแหล่งขายส่งโดยตรง ซึ่งการรวมกลุ่มกันสามารถลดต้นทุนในการขนส่ง และเพิ่มการต่อรองราคาได้

2. ผู้ให้สินเชื่อ

2.1 ธนาคารของรัฐ ธนาคารพาณิชย์ ควรสนับสนุนให้มีแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ โดยลดหลักเกณฑ์การกู้ให้น้อยลงเพื่อให้ผู้ค้าปลีกเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้นจะเห็นได้จากผลการศึกษา ความรวดเร็วในการได้รับเงินกู้ของการก่อกำหนดนอกระบบ และ การใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันในการกู้เงินนอกระบบ มีผลต่อจำนวนหนี้้นอกระบบที่ก่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะเห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ทำให้ได้เงินกู้เร็ว และไม่ยุ่งยากสะดวกในการกู้ เข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายจึงทำให้ผู้ค้าปลีกเป็นหนี้้นอกระบบ หากผู้ค้าปลีกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น ก็จะลดภาระหนี้้นอกระบบได้

2.2 สถาบันการเงิน อาจจะมีการสร้างผลิตภัณฑ์สินเชื่อ เพื่อผู้ค้าปลีกโดยเฉพาะ เพื่อเพิ่มโอกาส และช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อ ได้ง่ายขึ้น เช่น การรวมกลุ่มผู้ค้าปลีก มีการออม และสินเชื่อแบบกลุ่มจากธนาคาร เป็นกลุ่มออมทรัพย์ หากกลุ่มมีความเข้มแข็ง มีเงินออมก็สามารถกู้เงินในนามกลุ่มเพื่อมาหมุนเวียนให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

3. ภาครัฐ

3.1 สำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร ควรมีการส่งเสริมแหล่งเงินทุนให้กับผู้ค้าในตลาด เช่น ตลาดในแต่ละตลาดมีการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เก็บออมให้กับสมาชิกผู้ค้าปลีกในตลาด และสามารถนำเงินนั้น มาปล่อยกู้ให้กับสมาชิกในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อลดการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.2 กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน ควรเป็นตัวกลางเจรจาให้กลุ่มผู้ค้าปลีกและกลุ่มผู้ค้าส่งมีข้อตกลงเพื่อให้เครดิตการค้าช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะการได้รับเครดิตการค้าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยลดการก่อหนี้ในระบบได้ แต่ทั้งนี้ผู้ค้าปลีกต้องมีวินัยทางการเงินอย่างดี ไม่นำเงินที่ได้จากการค้าที่ได้รับเครดิตไปใช้จ่ายอย่างอื่นที่ไม่ใช่เพื่อชำระค่าต้นทุนสินค้า

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษานี้ ตัวแปรอิสระบางตัวไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยเฉพาะตัวแปรประสิทธิภาพในการค้าปลีก และสัดส่วนเงินกู้ในระบบที่คาดว่าจะได้รับต่อเงินกู้ทั้งหมดที่ต้องการ จึงควรมีการศึกษาต่อถึงพฤติกรรมการลงทุน และการใช้แหล่งเงินทุนเพื่อการขยายกิจการของผู้ค้าปลีก ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่น่าจะทำการศึกษาต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงการคลัง. 2552. ข่าวกระทรวงการคลัง เรื่องโครงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

ฉบับ 163/2552. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษฎา สังขมณี. 2550. การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.

คมชัดลึก. 2552. แม่ค้าขายผักผูกคอตายหนีแก๊งทวงหนี้โหด (Online).

www.komchadluek.net/index.php, 20 ธันวาคม 2553.

ชาติรี ทินประภา. 2530. เศรษฐมิตีเบื้องต้น. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงฤทัย พรธเนศ. 2552. รายได้ รายจ่าย หนี้สินและการออม ของครัวเรือนหาบเร่แผงลอย

กรณีศึกษา : ชุมชนท่าพระจันทร์. งานวิจัยเฉพาะเรื่องเศรษฐศาสตร์มหัพัตติ
สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดำรงค์ ขลิบเงิน. 2549. การแก้ไขหนี้สินภาคประชาชนในระบบของธนาคารอาคารสงเคราะห์
สาขาเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไทยรัฐ. 2553. แก๊งทวงหนี้หิมบุกตีแม่ค้า ค้างส่งเงินต้น-ดอก (Online).

www.thairath.co.th/content/region/133885, 20 ธันวาคม 2553.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2551. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs : กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Online). www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/, 20 ธันวาคม 2553.

นุกูล ตริเจริญ. 2548. การศึกษาภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน. ปัญหาพิเศษปริญญาโทบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพฤทธิ์ นิคมเขตต์. 2549. การดำเนินงานด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส.กับการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของเกษตรกรอำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บัณฑิต ชัยวิษณุชาติ. 2551. เศรษฐมิตี I. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ. 2540. วิธีการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ยั้งศักดิ์ มาลีวัตร. 2549. การเป็นลูกหนี้เงินกู้ในระบบ: กรณีศึกษาพนักงานรัฐวิสาหกิจใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิฑูร วัชรพันธ์. 2542. การศึกษาการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมพร เจนนภา, งามพิศ สดศิริ และ สมพิศ ชูสิทธิ์. 2529. เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุชาญ ก่องดาวงษ์. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อการกู้ยืมเงินของผู้ค้าขายในตลาดเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักการตลาดกรุงเทพมหานคร. 2553. แนะนำตลาดที่อยู่ในความรับผิดชอบ (Online). www.bangkok.go.th/market/, 9 กันยายน 2553.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2553. รายได้ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2542 – 2552 (Online). www.nso.go.th/, 15 สิงหาคม 2553.

ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน กระทรวงการคลัง. 2552. โครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกกรอบ (Online). www.neesin.com, 15 สิงหาคม 2553.

อาทร เขียมเดินงาม. 2544. ธุรกิจเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cochran, W.G. 1977. **Sampling Techniques**. 3d ed. New York: John Wiley and Sons Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เลขที่.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในระบบของผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตร ในตลาดสด สังกัดสำนักงานตลาดกรุงเทพมหานคร โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้เป็นจริงมากที่สุด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือจากท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นิสิตปริญญาโทสาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

1. เพศ

 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

 1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษา

 1. ต่ำกว่าประถมศึกษา 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาตอนต้น 4. มัธยมปลาย/ปวช. 5. อนุปริญญา/ปวส. 6. ปริญญาตรี 7. สูงกว่าปริญญาตรี

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน..... คน
- 5.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงาน จำนวน..... คน
- 5.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ไม่ทำงาน จำนวน..... คน
- () 1. ทารกแรกเกิด - 5 ปี จำนวน..... คน
- () 2. ผู้ที่กำลังศึกษา จำนวน..... คน
- () 3. ผู้สูงอายุ (อายุ > 65 ปี) จำนวน..... คน
- () 4. ผู้ไร้ความสามารถ จำนวน..... คน
- () 5. อื่นๆ (ระบุ)..... จำนวน..... คน
6. รายได้รวมของครัวเรือน จำนวนบาทต่อเดือน
- 6.1 รายได้จากการทำงาน จำนวนบาทต่อเดือน
- 6.2 รายได้อื่นๆ จำนวนบาทต่อเดือน
7. รายจ่ายรวมของครัวเรือน (ไม่รวมทุนหมุนเวียนในการค้า)จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.1 รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.2 รายจ่ายค่าเช่าแพง จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.3 รายจ่าย ค่าน้ำ ค่าไฟ จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.4 รายจ่ายค่าที่พักอาศัย จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.5 รายจ่ายชำระหนี้ จำนวนบาทต่อเดือน
- 7.6 รายจ่ายอื่นๆ ไปรกระบุ..... จำนวนบาทต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าปลีก

1. ท่านเป็นผู้ค้าปลีกสินค้าเกษตรประเภท
 1. ผัก 2. ผลไม้ 3. เนื้อสัตว์ 4. อาหารทะเล
2. ระยะเวลาที่ค้าขายมาแล้ว ปี
3. ท่านซื้อสินค้ามาจำหน่าย ครั้ง/สัปดาห์
4. มูลค่าการสั่งซื้อ จำนวน บาท/ครั้ง
5. ท่านได้รับเครดิตในการค้าหรือไม่ (ระยะเวลาให้เชื่อจากผู้ค้าส่ง)
 1. ได้รับ วัน 2. ไม่ได้รับ
6. ท่านมีการกู้เงินมาใช้หมุนเวียนในการค้าขายหรือไม่
 1. มี 2. ไม่มี
7. จำนวนเงินกู้ที่ท่านต้องการใช้หมุนเวียนในการค้า จำนวน..... บาท
8. จำนวนเงินกู้ที่ท่านคาดว่าจะสามารถกู้ได้
 1. ในระบบ จำนวน บาท
 2. นอก ระบบ จำนวน บาท

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการก่อหนี้ในระบบและนอกระบบ

1. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินโดยจำแนกแต่ละประเภทแหล่งเงินกู้ และวัตถุประสงค์ในการกู้ดังนี้

- () 1. ไม่มี () 2. มี ระบุรายละเอียด

แหล่งเงินกู้	วัตถุประสงค์ ในการกู้	จำนวนเงินกู้ ทั้งหมด (บาท)	จำนวน เงินกู้ คงเหลือ (บาท)	ระยะเวลา ในการกู้	อัตรา ดอกเบี้ย (ร้อยละ/ปี)	การชำระหนี้	จำนวน เงินงวด (บาท)	หลักประกัน	ความถี่ใน การกู้	ความเร็ว ในการ ได้รับเงินกู้
	(1)*	(2)	(3)	(4)*	(5)	(6)*	(7)	(8)*	(9)*	(10)*
แหล่งเงินกู้ในระบบ										
() ธนาคาร										
() กองทุนหมู่บ้าน, กลุ่มออมทรัพย์										
() บัตรเครดิต										
() สถาบันการเงินอื่นๆ เช่น อีออน, เฟิสชอยส์										
() อื่นๆ (ระบุ).....										
แหล่งเงินกุนอกระบบ										
() นายทุน										
()ญาติพี่น้อง										
() เพื่อน										
() อื่นๆ (ระบุ).....										

หมายเหตุ: * ครุห้สคำตอบในแต่ละคำถาม

รหัสที่ใช้ในข้อ 1

(1) วัตถุประสงค์ในการกู้	(4) ระยะเวลาในการกู้	(6) การชำระหนี้
1. เพื่อเป็นทุนการค้า	1. กู้รายวัน	1. รายวัน
2. เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	2. กู้รายเดือน	2. รายสัปดาห์
3. เพื่อชำระหนี้	3. กู้ราย 3 เดือน	3. รายเดือน
4. เพื่อรักษาพยาบาล	4. กู้ราย 6 เดือน	4. ราย 3 เดือน
5. เพื่อการศึกษาบุตร	5. กู้ราย 1 ปี	5. ราย 6 เดือน
6. เพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน	6. กู้ราย 3 ปี	6. รายปี
7. เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	7. กู้ราย 5 ปี	7. อื่นๆ (ระบุ).....
8. เพื่อซื้อรถยนต์	8. กู้ราย 10 ปี	
9. อื่นๆ (ระบุ).....	9. อื่นๆ (ระบุ).....	

(8) หลักประกัน	(9) ความถี่ในการกู้ยืม	(10) ความเร็วในการได้รับเงินกู้
1. ที่ดิน/สิ่งปลูกสร้าง	1. มากกว่าเดือนละครั้ง	1. ได้รับทันที
2. บุคคลค้ำประกัน	2. เดือนละ 1 ครั้ง	2. 2-3 วัน
3. กลุ่มค้ำประกัน	3. 3 เดือนต่อครั้ง	3. 4-7 วัน
4. หลักทรัพย์ค้ำประกัน	4. 6 เดือนต่อครั้ง	4. 8-15 วัน
5. ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน	5. ปีละ 1 ครั้ง	5. 16-30 วัน
6. อื่นๆ (ระบุ).....	6. อื่นๆ (ระบุ).....	6. อื่นๆ (ระบุ).....

2. ท่านทราบข้อมูลแหล่งให้บริการเงินกู้ในระบบ และนอกระบบ จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข้อมูล	ในระบบ	นอกระบบ
1. เพื่อน		
2.ญาติพี่น้อง		
3. สื่อโฆษณา		
4. รู้จักกับแหล่งเงินกู้โดยตรง		
5. อื่นๆ ระบุ		

3. ใน 1 ปีที่ผ่านมาท่านเป็นหนี้นอกระบบมาแล้วกี่ครั้ง

- () 1. 1 ครั้ง () 2. 2-5 ครั้ง
 () 3. 6-10 ครั้ง () 4. มากกว่า 10 ครั้ง

4. ใน 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเป็นหนี้ในระบบสูงสุด จำนวน.....บาท

5. ท่านต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้ระบบอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้อย่างสูง

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

ตารางผนวกที่ 1 แบบจำลองที่ 1 $Y = f(\text{EDU, EXP, INC, INT, CRE, ORD, VAR, QUI, LON, MEM, COL})$

Variable	Coefficient	t-Statistic	สมมติฐานเครื่องหมาย
C	26,733.99	0.847195	
EDU	-636.5824	-0.273680	✓
EXP	1,097.656	1.559360	
INC	-1.3926	-1.377218	✓
INT	-2,128.840**	-2.547253	✓
CRE	1,848.647	0.298970	
ORD	-226.4734	-0.094843	
VAR	2,3869**	2.414326	✓
QUI	17,617.73***	4.993811	✓
LON	10,468.38	0.509791	
MEM	-2,104.140	-0.259158	
COL	35,568.55**	2.547707	✓
R-squared	0.710701		
Adjusted R-squared	0.657662		
Durbin-Watson stat	2.074660		

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

✓ หมายถึง มีเครื่องหมายเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่มา: การประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

ตารางผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลองที่ 1

Dependent Variable: Y

Method: Least Squares

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	26733.99	31555.88	0.847195	0.4003
EDU	-636.5824	2326.012	-0.273680	0.7853
EXPI	1097.656	703.9141	1.559360	0.1242
INC	-1.392683	1.011230	-1.377218	0.1736
INT	-2128.840	835.7392	-2.547253	0.0134
CRE	1848.647	6183.383	0.298970	0.7660
ORD	-226.4734	2387.866	-0.094843	0.9248
VAR	2.386996	0.988680	2.414326	0.0188
QUI	17617.73	3527.913	4.993811	0.0000
COL	35568.55	13961.01	2.547707	0.0134
LON	10468.38	20534.63	0.509791	0.6121
MEM	-2104.140	8119.127	-0.259158	0.7964
R-squared	0.710701	Mean dependent var		69472.22
Adjusted R-squared	0.657662	S.D. dependent var		57541.65
S.E. of regression	33667.41	Akaike info criterion		23.83746
Sum squared resid	6.80E+10	Schwarz criterion		24.21690
Log likelihood	-846.1486	F-statistic		13.39978
Durbin-Watson stat	2.074660	Prob(F-statistic)		0.000000

ตารางผนวกที่ 3 แบบจำลองที่ 2 $Y = f(\text{EDU}, \text{INC}, \text{INT}, \text{QUI}, \text{VAR}, \text{COL})$

Dependent Variable: Y

Included observations: 72

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	40650.21	19150.26	2.122697	0.0376
EDU	-1514.189	1821.947	-0.831083	0.4090
INC	-0.614180	0.742897	-0.826736	0.4114
INT	-2203.059	790.9055	-2.785489	0.0070
VAR	2.485898	0.732097	3.395587	0.0012
QUI	18994.65	3237.529	5.867020	0.0000
COL	31273.39	12665.02	2.469272	0.0162
R-squared	0.696519	Mean dependent var		69472.22
Adjusted R-squared	0.668505	S.D. dependent var		57541.65
S.E. of regression	33129.94	Akaike info criterion		23.74643
Sum squared resid	7.13E+10	Schwarz criterion		23.96777
Log likelihood	-847.8714	F-statistic		24.86355
Durbin-Watson stat	2.086958	Prob(F-statistic)		0.000000

ตารางผนวกที่ 4 ตารางสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)

	EDU	EXP1	INC	INT	CRE	ORD	VAR	QUI	MEM	LON
EDU	1.000000	-0.432276	-0.070462	-0.024949	-0.042659	-0.191451	0.083213	-0.037286	0.158049	0.424028
EXP1	-0.432276	1.000000	0.296279	-0.174294	0.123772	0.008103	-0.100610	0.195096	0.138715	-0.257712
INC	-0.070462	0.296279	1.000000	-0.285456	0.651854	-0.356200	0.320146	0.027647	0.140793	0.241195
INT	-0.024949	-0.174294	-0.285456	1.000000	-0.281023	0.232297	-0.356367	-0.355651	-0.024252	0.024809
CRE	-0.042659	0.123772	0.651854	-0.281023	1.000000	-0.496111	0.650363	0.070668	0.076357	0.476338
ORD	-0.191451	0.008103	-0.356200	0.232297	-0.496111	1.000000	-0.254404	-0.215896	-0.110075	-0.312405
VAR	0.083213	-0.100610	0.320146	-0.356367	0.650363	-0.254404	1.000000	0.137196	0.084444	0.367113
QUI	-0.037286	0.195096	0.027647	-0.355651	0.070668	-0.215896	0.137196	1.000000	0.083121	-0.036778
MEM	0.158049	0.138715	0.140793	-0.024252	0.076357	-0.110075	0.084444	0.083121	1.000000	0.247896
LON	0.424028	-0.257712	0.241195	0.024809	0.476338	-0.312405	0.367113	-0.036778	0.247896	1.000000

ตารางผนวกที่ 5 การทดสอบปัญหา Heteroscedasticity

White Heteroskedasticity Test:

F-statistic	0.706797	Prob. F(11,60)	0.727185
Obs*R-squared	8.259462	Prob. Chi-Square(11)	0.689890

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 10/07/12 Time: 12:51

Sample: 1 72

Included observations: 72

Collinear test regressors dropped from specification

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-3.47E+08	4.67E+09	-0.074313	0.9410
EDU	2.68E+08	9.50E+08	0.281891	0.7790
EDU^2	-13682085	50763070	-0.269528	0.7884
INC	-45890.84	121572.3	-0.377478	0.7072
INC^2	2.456962	5.052640	0.486273	0.6285
INT	-1.55E+08	2.09E+08	-0.742652	0.4606
INT^2	4244939.	8948046.	0.474398	0.6369
VAR	93404.37	180865.9	0.516429	0.6075
VAR^2	-2.850490	6.062941	-0.470150	0.6400
QUI	6.38E+08	9.91E+08	0.643690	0.5222
QUI^2	-1.18E+08	1.27E+08	-0.931511	0.3553
COL	6.32E+08	9.48E+08	0.666756	0.5075

R-squared	0.114715	Mean dependent var	9.91E+08
Adjusted R-squared	-0.047588	S.D. dependent var	2.04E+09
S.E. of regression	2.08E+09	Akaike info criterion	45.90458
Sum squared resid	2.61E+20	Schwarz criterion	46.28403
Log likelihood	-1640.565	F-statistic	0.706797
Durbin-Watson stat	2.007758	Prob (F-statistic)	0.727185

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวสุกัญญา บุญศิริ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 9 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์- เกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานปฏิบัติการ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารออมสิน สาขารายบุรีอุทิศ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา